

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

CENTRUM SKOLSKÉHO MANAGEMENTU

CESTA KE KOMUNITNÍ ŠKOLE

Závěrečná bakalářská práce

Autor:	Mgr.Miroslav Halló
Obor:	Školský management
Forma studia:	kombinované
Vedoucí práce:	Mgr.Hana Stýblová
Datum odevzdání práce:	26.3.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou závěrečnou bakalářskou práci vypracoval sám za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Resumé:

Závěrečná bakalářská práce se zabývá jedním z možných modelů vývoje školství v Evropě - komunitní školou a ovlivňováním vedení a pedagogického procesu základních škol Středočeského kraje na základě přidělování prostředků na vzdělávací potřeby podle krajských normativů.

Vychází z empirického průzkumu na základě dotazníkového šetření, které bylo provedeno v základních školách Středočeského kraje.

Přináší zjištění o nedostatečném financování základního vzdělávání, je o hledání dalších cest a zdrojů ke zkvalitnění nabídky základních škol pro žáky a komunitu.

Summary: (angl.)

This final bachelor work occupies oneself with one of the possibility model of evolution teaching in Europe - the community school and affect leadership and education process the basic schools from the region Středočeský kraj the height apportion resources upon the educational needs according the region normatives.

This work expeditions from empirical evidences upon the ground question save, which was implemented in basic schools from the region Středočeský kraj.

This work brings status snapping about the deficient finance of the basic education, it is about search the next ways and resources to better offer of the basic schools for pupils and community.

Klíčová slova: alternativy vývoje školství, anticipace budoucnosti školy a vzdělávání, dohodovací řízení, koordinátor komunitního vzdělávání, krajské normativy, komunitní škola, komunitní vzdělávání, modely školy, nárokové části platů, nenárokové části platů, pedagogický proces, plán komunitního vzdělávání, projekty, vzdělávací potřeby, vzdělávací program, zřizovatel

Obsah:

Úvod	6
1. Cíl práce	6
2. Formulace hypotéz	6
2.1. Základní školy se přibližují k modelu komunitního vzdělávání	6
2.2. Nedostatek poskytovaných prostředků ovlivňuje pedagogický proces a cestu ke komunitní škole	7
2.3. Poskytované prostředky na vzdělávací činnost školám nestačí	7
3. Současné podmínky základních škol v menších městech a obcích	7
4. Alternativy budoucího vývoje školství a modely školy	8
4.1. Jakou funkci by mohly mít školy budoucnosti.	9
4.2. Pravděpodobnost vývoje pro školy zřizované obcemi	12
5. Komunitní vzdělávání	15
6. Průzkum vlivu krajských normativů na pedagogický proces škol a jejich směřování ke komunitnímu vzdělávání	17
6.1. Cíle průzkumu	17
6.2. Metodika průzkumu	17
6.3. Vyhodnocení průzkumu	18
6.4. Výsledky průzkumu, jejich grafické zpracování, komentář	18
6.4.1. Zdroje financí	18
6.4.2. Rozpočet na platy od poskytovatele, dohodovací řízení	21
6.4.3. Platy a zřizovatel	31
6.4.4. Komunitní vzdělávání- výzkum	33
7. Potvrzení hypotéz	40
7.1. Základní školy se přibližují k modelu komunitního vzdělávání	40
7.2. Nedostatek poskytovaných prostředků ovlivňuje pedagogický proces a cestu ke komunitní škole	40
7.3. Poskytované prostředky na vzdělávací činnost školám nestačí	41
8. Návrh projektů pro školy jako hlavních středisek vzdělávání a výchovy	41
8.1. Školy jako komunitní centra	41
8.2. Školy a projekty	42
8.3. Tvorba projektů	43
8.4. Zmapování možných aktivit	45

8.5. Návrhy některých projektů	46
8.5.1. Projekt - Volný čas dětí a mládeže (vytvoření centra volného času)	46
8.5.2. Projekt Jazykové vzdělávání s využitím Evropského jazykov. portfolia	50
8.5.3. Projekt - Vzdělávání dospělých v rámci celoživotního vzdělávání	52
Závěr	55
Seznam použité literatury	57
Přílohy	58
Příloha č. 1. - vzor dotazníku	58

Úvod

V současné době dostávají základní školy ročně přiděleny výdaje na vzdělávací činnost podle krajských normativů, které jsou vypracovány na základě Vyhlášky č.65/2005 Sb., kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění. Protože si tyto normativy určuje každý kraj samostatně, rozhodl jsem se průzkum zaměřit na základní školy Středočeského kraje. Normativy na konci kalendářního roku kraj upravuje, dává organizacím, které financuje, k připomínkování a do konce února dalšího roku přiděluje podle těchto normativů školám a školským zařízením prostředky na vzdělávací činnost (platy a náklady s platy spojené, OON a na ostatní neinvestiční výdaje, dále jen ONIV).

1. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit současné podmínky základních škol v menších městech, obcích, a to z hlediska přidělovaných finančních prostředků na vzdělávací činnost podle krajských normativů Středočeského kraje. Posouzení vlivu výše těchto přidělených prostředků na pedagogický proces základních škol a zpracování podkladů pro některé projekty, které by posilovaly úlohu školy jako komunitního střediska vzdělávání a výchovy v obci.

2. Formulace hypotéz

Pro splnění cílů práce jsem stanovil tři základní hypotézy a pomocí průzkumu jsem je ověřoval. Hypotézy vychází z praxe vedení základních škol.

2.1 Základní školy se přibližují k modelu komunitního vzdělávání

Předpokládám, že se školy stávají vzdělávacími centry komunity - obce, jejich vědomostní potenciál a prostory jsou využívány širokou veřejností i díky tomu, že to zřizovatelé vítají jako efektivnější využití vkládaných financí a větší možnost nabídky pro občany.

2.2 Nedostatek finančních prostředků ovlivňuje negativně pedagogický proces a cestu ke komunitní škole

Dále předpokládám, že nedostatek finančních prostředků na platy záporně ovlivňuje pedagogický proces základního vzdělávání. Školy jsou nuceny získávat prostředky na zajištění kvalitního základního vzdělávání a k vytváření komunitních center i z jiných zdrojů.

2.3 Poskytované prostředky na vzdělávací činnost na základě krajských normativů školám nestačí

Předpokládám, že většině základních škol zřizovaných obcemi, ročně přidělované prostředky na vzdělávací činnost od krajského úřadu (dále jen KÚ) nestačí a musí se zúčastnit tzv. dohodovacích řízení prostřednictvím svých odborů školství.

3. Současné podmínky základních škol v menších městech a obcích

Školy v menších městech a obcích mají v současné době dva základní zdroje finančních prostředků na zajištění své hlavní činnosti - zajištění základního vzdělávání:

- a) příspěvek na vzdělávací činnost (platy, OON a ONIV) od KÚ
- je určován krajskými normativy podle počtu žáků
- b) příspěvek na provoz od zřizovatele
- je určen zřizovatelem a závislý na možnostech a místních podmínkách obcí

Některé školy mají zřizovatelem povolenou výjimku z počtu žáků stanovených vyhláškou č. 48 / 2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky (dále jen vyhláška). Tyto školy dostávají od zřizovatele také část dotace na platy.

Školy provozují většinou doplňkovou činnost jako další zdroj příjmů. Tato činnost by měla být zisková a zisk posilovat finance pro činnost hlavní.

Pro některé školy jsou zdrojem části příjmů sponzoři. Pokud se školy zapojí do projektů, mohou využít různé dotační tituly nabízené KU, MŠMT, za spolufinancování EU.

Školy čím dál více mimo poskytování základního vzdělávání, nabízejí žákům možnost po vyučování navštěvovat zájmové kroužky a tím využívají kapacitu učitelů a školy. Dále pronajímají své prostory pro činnosti dospělých nebo přímo různé činnosti

pro dospělé nabízejí nebo organizují. Z těchto činností si školy také mohou doplňovat vybavení, které používají pro základní vzdělávání a z jiných zdrojů finanční prostředky nepostačují.

I když jsou školy do tohoto procesu donuceny často ekonomickou situací, vlastně se stávají komunitní školou. Některé se vědomě přímo zapojují do procesu komunitního vzdělávání, některé školy to tak nepojmenovávají, ale prvky komunitního vzdělávání vykazují.

Tato práce se především zabývá vzděláváním komunitním a současnými podmínkami základních škol, ale je nutné si uvědomit, kam školy v současné znalostní společnosti směřují, kde bude jejich místo ve vzdělávání a v procesu celoživotního vzdělávání v budoucnosti.

4. Alternativy budoucího vývoje školství a modely školy

Potřebu náhledu na další možný vývoj školního vzdělávání si uvědomily členské země Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), které pověřily svůj přidružený expertní orgán Centrum pro výzkum a inovace ve vzdělávání (CERI) studiem možností budoucích proměn školství. Po několika mezinárodních konferencích a fórech byly prezentovány 3 základní možné linie vývoje funkcí školy a z toho vyvozeno 6 možných modelů školy.

Alternativy budoucího vývoje školství a modely školy podle OECD

<p>A. Pokračování současného stavu <i>(extrapolace - status quo)</i></p>	<p>1. Udržování byrokraticky řízených školských systémů <i>(tradiční model školy)</i></p>
<p>B. Posilování funkcí školy <i>(rescholarizace)</i></p>	<p>2. Školy jako hlavní střediska společenského života obcí <i>(model komunitní školy)</i></p> <p>3. Školy jako organizace zaměřené na procesy učení <i>(model učící školy)</i></p>
<p>C. Zanikání funkcí školy <i>(descholarizace)</i></p>	<p>4. Pokračování odlivu z učitelství <i>{krizový model školy}</i></p> <p>5. Sítě učících se v podmínkách společnosti sítí <i>(učební sítě)</i></p> <p>6. Uplatňování tržních principů ve vzdělávání <i>(tržní model školy)</i></p>

4.1 Jakou funkci by mohly mít školy budoucnosti podle scénářů OECD

Scénář 1. Udržování silných byrokraticky řízených školských systémů a zachování tradičního modelu veřejné školy

V Česku žije dle údajů ČSÚ 21,5 % lidí se základním vzděláním, 68,8 % absolventů všech druhů středních škol a učilišť a 9,6 % vysokoškoláků.

V Česku je historicky hluboce zakořeněná představa, že po základní škole musí mít dítě ještě další vzdělání, ať už jde o jakoukoli školu. V porovnání s vyspělými státy Česká republika disponuje velmi nízkým podílem lidí, kteří svou školní docházku ukončili už v deváté třídě základní školy. Když nepočítáme studenty, pak základní vzdělání má u nás jen necelých 10 % obyvatelstva. Tím se řadíme k absolutní světové špičce.

Na straně druhé je třeba uvádět i to, zda absolventi našich škol mají stejné nebo lepší znalosti, schopnosti a předpoklady pro uplatnění na trhu práce v evropském nebo širším měřítku. A zda u nás, jako členské zemi Evropské unie, odpovídá profil absolventa našich škol standardům stanovených v záměrech tohoto společenství.

Domnívám se, že se se setrvačností tradičního modelu veřejné školy potýkali při tvorbě školních vzdělávacích programů koordinátoři a ředitelé ve věkově průměrem starších pedagogických sborech dosud úspěšných škol, kteří již prožili nebo se pracovali několika reformami školní výuky.

V současné době jsou již v běhu procesy, který mají tento model školy nahradit modely jinými.

Scénář 2. Školy jako hlavní střediska společenského života obcí (komunitní model školy)

Tento model školy bych považoval za vhodný a možný v menších městech a obcích vzdálenějších od větších aglomerací. Investicí do školy, zřízené místní samosprávou se investuje lidský a ekonomický potenciál s tím cílem, že se netříští obecní prostředky do více míst, a že tento potenciál bude určen pro většinu obyvatelstva. Vědomosti a pedagogické dovednosti pedagogů nebudou využívány pouze mládeží, která se připravuje na profesní dráhu. Stejně tak vybavení ICT, učebny a další prostory školy budou využity k rozvoji i relaxaci širokou obcí. Tedy škola - školské zařízení se po stránce materiálního a prostorového vybavení stane „multifunkčním střediskem“ života komunity a na jeho provozu, fungování a poskytování široké nabídky služeb se budou podílet i nepedagogické profese. V budoucnosti by tento model mohl fungovat

jako jeden z několika paralelně realizovaných modelů. Musím poznamenat, že podobné modely nejsou ničím novým a jeho zavedení je velmi žádoucí. Model však předpokládá úzkou spolupráci ředitele školy a starosty obce.

Scénář 3. Školy jako organizace zaměřené na procesy učení (model učící školy)

Na tento model školy je zaměřeno úsilí současného reformního školství. Měl by nejvíce odpovídat současným i nejbližším potřebám rozvoje občanské společnosti a společnosti vědění.

Tento model také nejlépe odpovídá záměrům evropského společenství, Jednotnému akčnímu plánu eEUROPE, přijatém v Lisabonu 23. a 24.března 2000 a v pokračování dalšími plány z roku 2002 a 2005, „Informační společnost pro všechny.“

S tímto modelem také počítá Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (dále jen RVP ZV) a na jeho základě vytvářené školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP). Při tvorbě ŠVP bylo mnoho úskalí a překážek a zřejmě ani jeho zavádění do praxe nebude proces jednoduchý.

Před pedagogy byl postaven nelehký úkol, vytvořit si pro svoji školu vzdělávací program, podle kterého od školního roku 2007/ 2008 začali učit. Takovému úkolu se věnovalo a dále se musí věnovat mnoho času a úsilí. Učitelé během procesu tvorby získali nové kompetence např. komunikační, kooperativní, naučili se rozpoznávat podstatné od nepodstatného, více se zamýšleli nad potřebami a možnostmi jednotlivých žáků, přestože to z jejich strany znamenalo mnoho energie a času.

Vytvořené ŠVP by měly být otevřené dokumenty, které lze před dalším školním rokem upravovat dle vnitřních i vnějších podnětů tak, aby byly schopny postihnout všechny důležité faktory vedoucí směrem ke kvalitnějšímu rozvoji vzdělávacího procesu a připravovat žáky pro společnost vědění v rámci jejich schopností a možností. ŠVP by měly také počítat s celoživotním vzděláváním.

Velká příležitost, ale pociťuji to i jako nebezpečí pro konkrétní ŠVP, je možnost zvolit si dle místních podmínek zaměření školy (například jazykové, sportovní, ekologické). Je na managementu škol a koordinátorech ŠVP, aby jejich ŠVP byl schopen ustát nenadálou obměnu učitelského sboru, na kterém by bylo závislé ono zaměření školy, ale i změny zvnějšku, například zásahy MŠMT do RVP ZV, změny vyvolané zřizovatelem nebo případný nezájem veřejnosti.

Pro RVP ZV jako vzdělávací obsah bylo určeno 9 vzdělávacích oblastí a pro žáky jako cíl základního vzdělávání určeno 6 klíčových kompetencí:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Scénář 4. Pokračování odlivu učitelů z učitelské profese (krizový model školy)

Učitelstvo stejně jako obyvatelstvo v naší zemi průměrným věkem stárne.

Mladí lidé učitelství studují, ale do školství často nenastupují. Za učitele, odcházející do důchodu, není náhrada s odpovídající odbornou kvalifikací. I přes dlouhodobý plán lidských zdrojů školy, kde se s odchody do důchodu musí počítat, zájemci s odpovídajícím vzděláním nejsou. Podobné problémy řeší ředitel školy i při potřebě dlouhodobých zástupů.

Vzhledem ke stále se zvětšujícím rozdílům mezi věkem pedagogů a jejich žáků se také zvětšují problémy související s generačním porozuměním těchto dvou skupin účastníků vzdělávacího procesu. Zde bych jako potřebné pocítoval vytvoření jiného modelu „profesní kariéry - cesty“ pedagoga, který by v určitém věku v rámci celoživotního vzdělávání byl připravován na např. metodickou činnost nebo vzdělávání dospělých a se žáky základních škol by pracovali věkem i názorově učitelé bližší.

Je na učitelstvu, jako stavu, výzkumných institucích, vysokých školách a dalších odborných sdruženích, aby navrhovaly řešení tohoto nežádoucího trendu, a na vedoucích představitelích a orgánech s rozhodující pravomocí, aby zvrátili tento nepříznivý vývoj ekonomicky i legislativně.

Scénář 5. Síť učících se v podmínkách společnosti sítí (model učebních sítí)

Tento model se zřejmě jako hlavní trend pro základní vzdělávání v nejbližších letech neuplatní, nutno ale poznamenat, že rozvoj sítí učících se existuje a pokračuje, jako jedna z hlavních nebo doplňkových forem celoživotního vzdělávání. S rozvojem ICT technologií v budoucnu, bude na různých úrovních jednotlivcům požadovaný objem poznatků předáván, učen, procvičován a ověřován pomocí těchto technologií.

Scénář 6. Uplatňování tržních principů ve vzdělávání (tržní model školy)

Jestliže má stát zájem na svém rozvoji, neměl by se zbavovat hlavního vlivu na vzdělávání. Pokud by se jako hlavní model školství uplatňoval tržní mechanismus, mohl by mít stát problémy se zachováním a usměrňováním vývoje vzdělávání. Stejně tak i se žádoucími výstupy, protože by svým vlivem mohl působit proti tržním mechanismům a tím by zase tyto mechanismy brzdil. Společnost pomocí vzdělávání připravuje, vychovává a vzdělává členy občanské společnosti a řízená vzdělávací soustava této společnosti pomáhá usměrňovat a eliminovat některé nežádoucí vlivy a postoje. Tento model v nejbližší době jistě nebude jako hlavní. Bude nadále realizován pouze v systému soukromého vzdělávání.

4.2 Pravděpodobnost vývoje pro školy zřizované obcemi

Jako hlavní model, se díky zavádění ŠVP v základním vzdělávání, uplatňuje model třetí - učící se školy, který v případě svého dalšího rozvoje a nabídky pro veřejnost odpovídá některým aspektům modelu druhého - komunitnímu vzdělávání, doplňovaného o prvky modelu pátého - využití učebních sítí.

Zavádění ŠVP do základních škol je proces nařízený, tedy vynucený zákonnými normami. Přesto se škola při tvorbě a zavádění programu sama vzdělává, učí, využívá svých možností a příležitostí. V případě změn nebo nežádoucích jevů, zjištěných na základě autoevaluace a případně dalších podnětů, svůj program škola zkvalitňuje. Zavádění komunitního vzdělávání může být také řízeným procesem, kdy školy samy budou chtít nabídnout svým žákům nad rámec základního vzdělávání nebo veřejnosti - komunitě vzdělávání v různých oblastech. V některých případech bude tento proces ovlivňován přáním zřizovatele nebo nepřímo nedostatkem finančních prostředků školy. Školy by měly směřovat k formě komunitní školy.

Co to je komunitní škola popsal prof. PaedDr. Jiří Kotásek, CSc., který se zabýval alternativami budoucího vývoje školství a modely školy.

„Scénář 2. Školy jako hlavní střediska společenského života obcí

(komunitní model školy)

V tomto scénáři se školám dostane obecného uznání a výrazně zvýšeného prestiže jako komunitní instituce a účinné hráze proti sílící sociální fragmentaci a krizi hodnot. Školní vzdělávání se považuje za veřejný statek a poskytují se mu zvýšené prostředky na základě konsensu veřejnosti a politických stran o smyslu a cílech výchovy a výuky. Jejich realizace je možná jen tehdy, dojde-li ke vzájemné spolupráci mezi veřejnými orgány, učitelstvem, zaměstnavateli a jinými komunitními zájmovými skupinami. Model školy tohoto typuje vysoce závislý na podpoře sociálních skupin s vyšší úrovní vzdělání a zejména na jeho mediálním vyjádření ve smyslu autonomní instituce považované za nástroj cílevědomého utváření sociálního kapitálu, partnerství a solidarity. Škola se stává silnou a tvořivou institucí otevřenou všem členům místního společenství tak, aby se z ní stala "sociální kotva" (CARNOY, M. 2001; KENNEDY, K. J. 2001). Funkcí školy zůstává i nadále zprostředkování znalostí, dovedností a hodnot a legitimizace dosaženého vzdělání, větší důraz než dosud se však klade na sociální a kulturní cíle vzdělávání, včetně výchovy k demokratickému občanství. Ve výuce se výrazněji uplatňuje princip celoživotního učení tím, že dochází k účasti škol na vzdělávání dospělých a jejich užším kontaktům s poskytovateli dalšího vzdělávání. Zároveň se tím oslabuje tlak na další prodlužování školní docházky a monopolní odpovědnost školství za poskytování profesních certifikátů. Oslabují se rovněž existující nerovnosti v poskytování vzdělávacích příležitostí a posilují funkce školy v úsilí o sociální soudržnost.

Ve vnitřní organizaci škol dojde k výraznější experimentaci a pravděpodobně i k podstatným změnám v důsledku širší klientely a větší rozmanitosti účastníků vzdělávacích aktivit, z nichž některé budou intergenerační. Oslabí se rozdíly v pojetí výuky mezi primární a sekundární úrovní vzdělávání. Významnou úlohu sehraje rozšíření komunikačních možností všech aktérů školního vzdělávání v důsledku rozšířeného uplatňování ICT.

Výrazně se zvýší odpovědnost za školu na místní úrovni. Zároveň se posílí péče centra o obce a regiony se slabší sociální infrastrukturou, např. utvářením zón a sítí prioritní vzdělávací podpory (MICHEL, A. 2001). Větší podíl na rozhodování o školním vzdělávání získají aktivní sociální skupiny a podniky. Zesílí mezinárodní kontakty a sítě

autonomních škol naopak však vzdělávací trh nadnárodního charakteru bude mít horší podmínky vzhledem k rozrůzněnosti místních podmínek.

Model sociálně angažované školy předpokládá posílení sociálního statusu jádra učitelských sil (ne však nutně s celoživotní učitelskou kariérou). Dojde též ke zvýšení počtu personálu se specifickými pracovními úkoly a podmínkami na základě kontraktů a k vyšší účasti jiných profesí. Zesílí účast občanů a rodičů na životě škol.

Poněvadž jde o scénář vyžadující nejradikálnější pozitivní změnu v pojetí a činnosti školy, je jeho časový horizont asi delší než 15-20 let a v bližší budoucnosti je velmi obtížně realizovatelný."

K tomu je třeba říci, že jde o scénář, který nevyklučuje jiný než předpokládaný vývoj, na základě faktorů, které nejsou v současné době známé. Označení komunitní škola se ovšem používá již nyní pro konkrétní školy, které nabízí program pro širokou veřejnost. Velkou měrou se na rozvoji a propagaci komunitního vzdělávání podílí, mimo jiné, organizace Nová škola o.p.s.

Tato organizace má v současné době tři hlavní programy:

*„Program **Romano suito** upozorňuje na romskou problematiku a zviditelňuje kulturu Romů. Jde o literární a výtvarnou soutěž pro děti základních škol. Cílem Romana suna je dát možnost dětem, které umějí romsky využít tuto jejich schopnost, ale i šířit romskou kulturu k většinové společnosti.*

*Program **Podpora znevýhodněných žáků** - projekt **Rozlety** pomáhá dětem z etnických menšin, cizincům a sociálně znevýhodněným, nejčastěji Romům, Ukrajincům, Vietnamcům a dětem z málo podnětného prostředí. Pracuje se žáky druhého stupně základních škol a se středoškoláky. V projektu Rozlety se děti učí češtinu, matematiku, angličtinu, výuku dalších předmětů je možno zajistit individuálně s pomocí dobrovolníků. Součástí projektu je i pomoc dětem s výběrem střední školy či možnost využití různých volnočasových aktivit.*

*Každý má právo na vzdělání - na tom je založena vzdělávací filosofie Nové školy. Program **Podpora komunitního vzdělávání** symbolicky zastřešuje snažení organizace, přestože jde o program bez přímé vazby na problematiku minorit. Výraz komunitní je zde chápán především místně. Komunitní vzdělávání je soubor činností a postupů, který*

1 Prof. PaedDr. Kotásek, J. CSc. *Perspektivní tendence ve vývoji školství*. ČŠM Praha : přednáška bakalářského kombinovaného studia, 2005, str. 4

pro členy komunity (jednotlivce, školy, veřejné i soukromé organizace, spolky apod.) vytváří prostor k tomu, aby se stali partnery při řešení potřeb dané komunity."²

5. Komunitní vzdělávání

„Komunitní vzdělávání je jedinečný přístup, jehož jednotlivé činnosti a postupy vytváří prostor k tomu, aby se lidé a organizace z dané komunity (jednotlivci, školy, veřejné i soukromé organizace, spolky, apod.) staly partnery při řešení potřeb dané komunity.

Komunitní vzdělávání je založeno na třech základních principech:

Prvním je **celoživotní učení**; učení chápeme jako celoživotní proces. V rámci komunitního vzdělávání se zasazujeme o poskytování formálních a neformálních učebních příležitostí pro všechny členy komunity. Tyto příležitosti jsou nabízeny na základě potřeb dané komunity.

Druhým principem je **aktivní zapojení** komunity. Při zavádění této filosofie vzdělávání podporujeme smysl pro občanskou zodpovědnost, poskytujeme příležitosti pro vedení jednotlivých aktivit pro členy komunity a povzbuzujeme demokratické procesy při místním rozhodování. Do rozhodování zapojujeme různé skupiny populace, a to ve všech aspektech života komunity.

Třetím základním principem je **efektivní využívání zdrojů**. Při aktivitách propagujeme efektivní využívání fyzických, finančních i lidských zdrojů, které má komunita k dispozici, a zároveň podporuje omezování duplicitních služeb pomocí podpory vzájemné spolupráce místních organizací. Komunitní vzdělávání může fungovat na školách, v komunitních centrech, ale i v mateřských školkách, domovech důchodců či v městských knihovnách. Dlouhodobým cílem každé takové organizace je napomáhat rozvoji místní komunity.

Programy, které v rámci komunitního vzdělávání, jsou širokým spektrem vzdělávacích, zdravotnických, sociálních či rekreačních aktivit určených pro občany jakéhokoliv věku. Často zmiňovanými potřebami komunity mohou být např. školení nezaměstnaných, mimoškolní aktivity dětí, vzdělávání dětí, vzdělávání osob určitým způsobem diskriminovaných na trhu práce (matky na mateřské dovolené, zdravotně postižení, příslušníci etnických skupin apod.), zvyšování kvalifikace a mnoho dalších."

² Vik, V. *Jak zavést komunitní vzdělávání do školy*. Praha : Nová škola, o.p.s , 2007, str. 23

¹ MURPHY, K.; Novák, T. *Příručka profesního rozvoje koordinátora komunitního vzdělávání*. Praha : Nová škola, o.p.s., 2005, ISBN 80-903631-1-3, str. 9

V menších městech a obcích je většinou do škol investováno značné množství obecních financí, je škoda nevyužít možností, které škola naskýtá a využít je pro více než jen poskytování základního vzdělávání.

V současné době řada projektů, které jsou spolufinancovány Evropskou unií, jsou využitelné i pro školu nebo její okolí, za podmínky, že z projektů zaplacené zlepšení nebo vybavení školy bude využitelné i pro veřejnost.

„Komunitní škola má tyto charakteristické rysy:

- *reaguje na potřeby místní komunity*
- *rozvíjí a uskutečňuje nápady, které v komunitě vznikají*
- *nabízí a využívá prostory, vybavení a lidský potenciál, které jsou k dispozici ve prospěch komunity, být otevřena aktivitám na rámec běžného provozu*
- *zapojuje do procesu vzdělávání rodiče a další dospělé*
- *iniciuje a rozvíjí spolupráci v rámci komunity*
- *rychle a kvalitně reaguje na veškeré potřeby obyvatel komunity*
- *nabízí vysoký standard služeb*
- *neustále pracuje na vlastním zdokonalování*

Toto všechno ale vyžaduje více práce a úsilí a klade vyšší nároky - nejen na management škol.

Základní rozdíl mezi tradiční školou a školou komunitní:

<i>TRADIČNÍ ŠKOLA</i>	<i>KOMUNITNÍ ŠKOLA</i>
<i>otevřená</i>	<i>otevřená</i>
<i>od 8 do 16 hodin</i>	<i>od 7 do 22 hodin</i>
<i>5 dní v týdnu</i>	<i>7 dní v týdnu</i>
<i>po dobu 40 týdnů v roce</i>	<i>po dobu 52 týdnů v roce</i>
<i>Pouze klasická výuka ve třídách</i>	<i>Nabídka mimoškolních aktivit nejen pro děti, ale i dospělé."⁴</i>

6. Průzkum vlivu krajských normativů na pedagogický proces škol a jejich směřování ke komunitnímu vzdělávání

6.1 Cíle průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo získat kvalitní podklady pro zjištění podmínek základních škol a jejich vztah ke komunitnímu vzdělávání.

6.2 Metodika průzkumu

Cílovou skupinou byly základní školy Středočeského kraje.

Pro vlastní průzkum byl připraven dotazník, jehož části odpovídají cílům průzkumu.

V první části jsou zařazena kritéria, podle kterých byly školy rozděleny do skupin podle organizace vzdělávání.

V druhé části byly zjišťovány poskytovatelé hlavních zdrojů financí.

Ve třetí a čtvrté části jsou údaje o rozpočtu na platy od poskytovatele, o dohodovacím řízení.

Pátá část je určena pro zjištění podmínek pro komunitní vzdělávání.

Autor požádal Odbor školství, mládeže a sportu Středočeského kraje o poskytnutí e-mailových adres základních škol Středočeského kraje. E-mailové adresy byly poskytnuty proti čestnému prohlášení o účelu použití adres.

Dotazníky pro průzkum byly připraveny ve třech formátech: v MS Excel, MS Word a Wordpad. Všechny byly se stejným obsahem. Různé formáty byly připraveny kvůli tomu, aby každá oslovená škola, většinou ředitel, mohl vyplňovat dotazník ve formátu, ve kterém je zvyklý nejčastěji pracovat.

Dotazníky byly rozeslány na adresy, včetně úvodní žádosti o vyplnění a doporučeném termínu odevzdání.

Po obdržení vyplněných dotazníků bylo respondentům zasláno poděkování.

Dotazníky byly určeny ke zpracování jako celý vzorek, ve kterém by měly být zastoupeny různé druhy škol podle organizace základního vzdělávání.

Formulář dotazníku je v příloze č.1

Údaje z dotazníků byly zaneseny do souhrnných tabulek, které slouží jako podklad pro celkové vyhodnocení průzkumu a grafické zpracování.

Výsledky byly zhodnoceny a okomentovány.

Na závěr byly hypotézy konfrontovány s výsledky průzkumu.

6.3 Vyhodnocení průzkumu

Z oslovených 352 škol vyplněný dotazník poslalo zpět 38.

V tom to vzorku jsou zastoupeny tyto typy škol:

	Rozdělení škol pro výzkum	počet
Skupina		
1.	Málotřídní školy na výjimku	3
2.	Málotřídní školy	9
3.	Základní školy pouze 1.stupeň	1
4.	Zákl. školy 1. a 2.stupeň na výjimku	4
5.	ZŠ úplné do 300 žáků	6
6.	ZŠ úplné do 500 žáků	9
7.	ZŠ úplné do 700 žáků	6
	Celkem vyplněných dotazníků	38

Protože školám, které mají zřizovatelem povolenou výjimku dle § 23, odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen školský zákon) z počtu žáků stanovených vyhláškou, by měl zřizovatel jejich zvýšené výdaje na vzdělávací činnost školy doplácet, je nutno u některých následujících otázek, které se týkají především financování platů, uvést vyhodnocení odpovědí všech škol výzkumu a dále také 31 škol, které na výjimku nejsou.

6.4 Výsledky průzkumu, jejich grafické zpracování, komentář

6.4.1. Zdroje financí

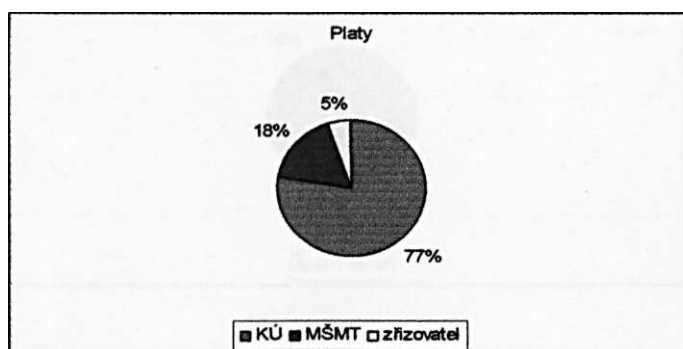
Kdo poskytuje finance na:	Platy	ONIV	Provoz	Další dotace
KÚ	31	31		3
MŠMT	7	6		2
zřizovatel	2	3	36	3
Sponzoři		1	1	4, EU 2x

Další zdroje:

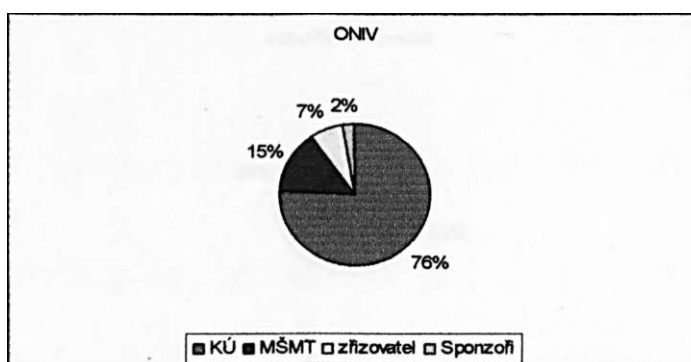
	ano	ne
Organizace má další zdroje	32	6
v doplňkové činnosti:	23	15
v poplatcích zákonných zástupců:	25	13
sponzoři	3	

Grafické vyhodnocení:

a) Kdo poskytuje finance na platy:

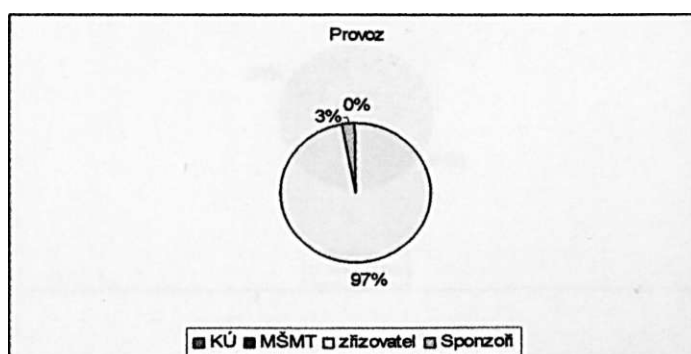

b) Kdo poskytuje finance na ONIV:

Z odpovědí na tyto otázky je zřejmé, že největší počet škol dostává většinu potřebných financí na platy a ONIV od KÚ.

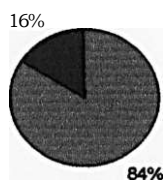
c) Kdo poskytuje finance na provoz:

Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že největší počet škol dostává většinu potřebných financí na provoz od svého zřizovatele.

Další zdroje:

Organizace má další zdroje:

| • ano • nej

a) V doplňkové činnosti:

v doplňkové činnosti:

• ano • ne

b) V poplatcích zákonných zástupců:

v poplatcích zákonných zástupců:

o ano • ne

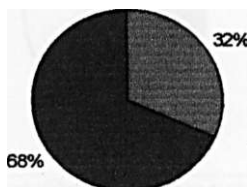
Většina dotazovaných škol získává další prostředky z doplňkové činnosti a poplatků zákonných zástupců žáků.

6.4.2. Rozpočet na platy od poskytovatele, dohodovací řízení

a) První návrh rozpočtu na platy na kalendářní rok je stanoven až po dohodovacím řízení

Pro všechny školy	ano	ne
	12	26

Grafické vyhodnocení:

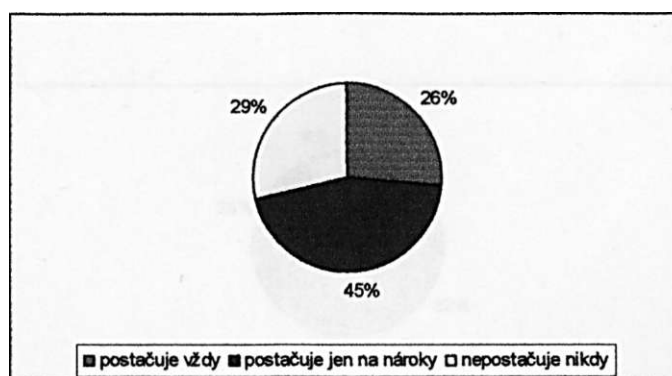
D ano • ne

Dvě třetiny škol mají určeny první návrh rozpočtu před dohodovacím řízením,

b) První stanovený rozpočet na platy na kalendářní rok

Pro všechny školy	postačuje		nepostačuje
	vždy	jen na nároky	nikdy
	10	17	11

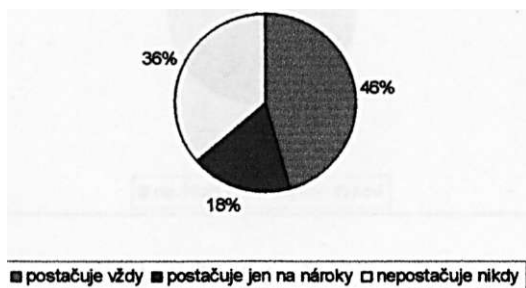
Grafické vyhodnocení:

První navržený rozpočet na platy 74% škol nepostačuje na pokrytí všech složek platů, 29% škol nepostačuje vůbec. Případný rozdíl mezi 1.návrhem rozpočtu a potřebou financí na nárokové složky platů škol na kalendářní rok je ve více případech řádu statisíců. Nejvíce se to týká platů učitelů - v 19 případech, provozních zaměstnanců - v 16 případech a vychovatelů - v 7 případech.

Pro školy bez výjimky	postačuje		nepostačuje
	vždy	jen na nároky	nikdy
	10	4	8

Grafické vyhodnocení:

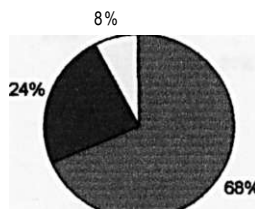

U škol, které nejsou na „výjimku“, první navržený rozpočet na platy 54% škol nepostačuje na pokrytí všech složek platů, 36% škol nepostačuje vůbec.

c) V případě nutnosti dohodovacího řízení je většinou rozpočet na platy:

Pro všechny školy	navýšen	nenavýšen	neví
	26	9	3

Grafické vyhodnocení:

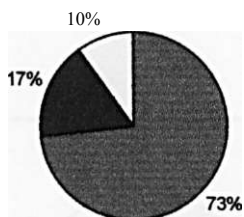

O navýšen • nenavýšen • neví

V odpovědích na tuto otázku je pozitivní, že téměř tři čtvrtiny škol uvedlo, že jim byl rozpočet navýšen. Záporná odpověď je v této otázce zkreslována, protože školám na výjimku KÚ po dohodovacím řízení nic nenavýšuje.

Pro školy bez výjimky	navýšen	nenavýšen	neví
	22	5	3

Grafické vyhodnocení:

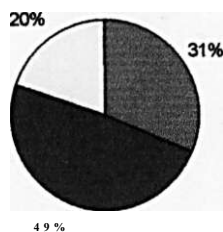
• navýšen • nenavýšen • neví

U škol, které nejsou na „výjimku“ čtvrtiny škol uvedlo, že jim byl rozpočet navýšen. To ale neznamená, že dostanou vše, co potřebují dle platových inventur. 17 % škol uvádí, že jim rozpočet navýšen není. V těchto případech již nastává další proces ve školách. Hledání rezerv, provádění úsporných opatření, jednání se zřizovatelem, propouštění, úpravy úvazků, úpravy osobního ohodnocení. Po několika letech financování vzdělávacích potřeb normativy se v případě neklesajícího počtu žáků velice obtížně hledají rezervy.

d) V případě navýšení rozpočtu na platy po řízení rozpočet:

Pro všechny školy	postačuje		nepostačuje
	vždy	jen na nároky	nikdy
	11	17	7

Grafické vyhodnocení:

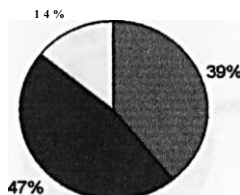

• postačuje vždy • postačuje jen na nároky • nepostačuje nikdy

V odpovědích na tuto otázku je vidět, že i po určitém navýšení po dohodovacím řízení ještě 20% škol nepostačují přidělené finanční prostředky na zajištění vzdělávacích potřeb, téměř polovině postačují jen na nároky.

Pro školy bez výjimky		postačuje	nepostačuje
	vždy	jen na nároky	nikdy
	11	13	4

Grafické vyhodnocení:

la postačuje vždy • postačuje jen na nároky • nepostačuje nikdy

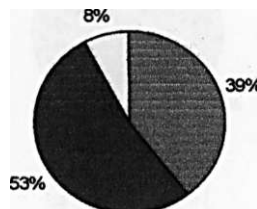
U škol, které nejsou na „výjimku“, i po dohodovacím řízení 14% škol nestačí přidělené prostředky na platy vůbec, téměř polovině jen na nárokové složky platů. Zde by bylo třeba provést další šetření, zda je to způsobeno špatnou organizací pedagogického procesu nebo nedostatečnými financemi od státu, přerozdělovaných na základě krajských normativů.

Při dohodovacím řízení na krajském úřadě zastupují základní školy většinou pracovníci odborů školství příslušných obcí s rozšířenou působností. Při jednání s jednotlivými školami tyto pracovníci kontrolují oprávněnost jejich požadavků a snaží se pro ně při jednání na KÚ získat další finanční prostředky na platy, aby byly pokryty jejich roční potřeby.

e) V případě nutnosti přidělí na konci roku poskytovatel mimořádnou dotaci na platy?

Pro všechny školy	poskytne	neposkytne	neví
	15	20	3

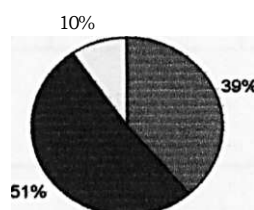
Grafické vyhodnocení:

B poskytne • neposkytne • neví

Pro školy bez výjimky	poskytne	neposkytne	neví
	12	16	3

Grafické vyhodnocení:

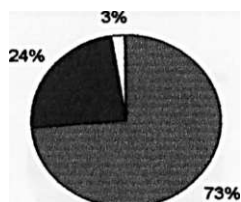
B poskytne B neposkytne onevf

Při vyhodnocování odpovědí na tuto otázku došlo téměř ke shodě mezi odpověďmi všech respondentů a škol, které na výjimku nejsou. KÚ na konci roku mimořádnou dotaci neposkytuje, pouze přiděluje prostředky z rezerv.

f) Určuje poskytovatel dotace na platy pravidla pro použití finančních prostředků?

Všechny školy	ano	ne	neví
	28	9	1

Grafické vyhodnocení:

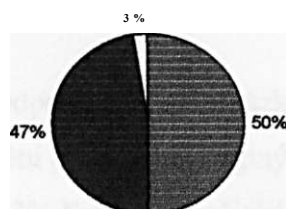

V odpovědích na tuto otázku zadavatel neměl záměr zjistit Jak se chová KÚ ke školám, ale naopak do jaké míry si školy uvědomují, že pravidla pro použití finančních prostředků na vzdělávací potřeby jsou určována, a jejich dodržování kontroluje Česká školní inspekce. Devět respondentů, kteří uvedli zápornou odpověď, by mohlo mít problémy při kontrolách ČŠI - ale také mohli otázku špatně pochopit.

g) Ovlivňuje výše poskytnuté dotace na platy pedagogický proces?

Všechny školy	ano	ne	neví
	19	18	1

Grafické vyhodnocení:

Polovině škol ovlivňuje výše dotace na platy pedagogický proces. Pokud by se toto závažné zjištění v širším průzkumu prokázalo, měly by instituce, které mají vliv na přidělování finančních prostředků na vzdělávací potřeby, normativy přehodnotit.

h) Musíte na zajištění základního vzdělávání platit učitele také z jiných zdrojů?

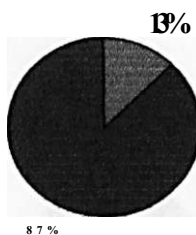
Pro všechny školy	ano	ne
	8	30

Grafické vyhodnocení:

Pro školy bez výjimky	ano	ne
	4	27

Grafické vyhodnocení:

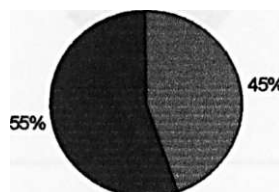
| B ano m ne

Při porovnávání vyhodnocení odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že školy na výjimku musí získat více prostředků na zajištění platů učitelů z jiných zdrojů než přidělených KÚ. U škol, které na výjimku nejsou, je 13% škol, které nějaké prostředky navíc musí získat, poměrně vysoké číslo. Není zde ovšem zjišťována výše potřebné částky.

ch) Musíte na zajištění základního vzdělávání platit také z jiných zdrojů provozního zaměstnance?

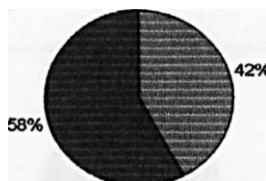
Pro všechny školy	ano	ne
	17	21

Grafické vyhodnocení:

Pro školy bez výjimky	ano	ne
	13	18

Grafické vyhodnocení:

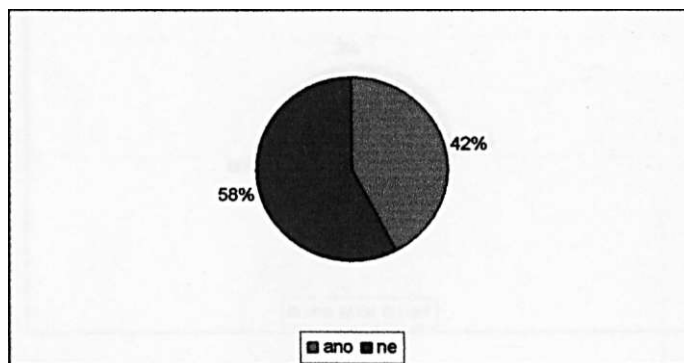

Při vyhodnocování odpovědí na tuto otázku došlo téměř ke shodě mezi odpověďmi všech respondentů a škol, které na výjimku nejsou. Více jak polovina škol musí platit provozní zaměstnance z jiných zdrojů. V průzkumu nebyly zkoumány potřeby škol, v tomto případě není jasné, zda jde o placení účetní nebo zaměstnanců, kteří zajišťují úklid, údržbu budov, např. v majetku obcí.

i) Ovlivňuje výše dotace na platy od poskytovatele počet tříd ve Vaší škole?

Všechny školy	ano	ne
	16	22

Grafické vyhodnocení:

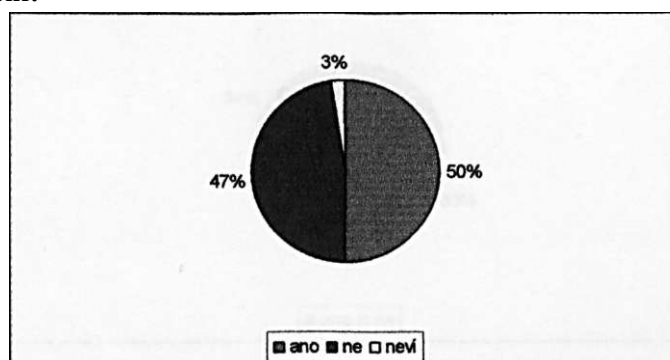
Dvě pětiny respondentů uvedly, že výše dotace na platy ovlivňuje počet tříd na škole. Dá se předpokládat, že nedostatek financí nutí školy spojovat třídy do nejvyššího možného počtu dětí, stanoveného vyhláškou nebo i přes tento počet, to má samozřejmě vliv na kvalitu pedagogického procesu.

j) Ovlivňuje výše dotace na platy od poskytovatele počet volitelných předmětů ?

Všechny školy

ano	ne	neví
19	18	1

Grafické vyhodnocení:

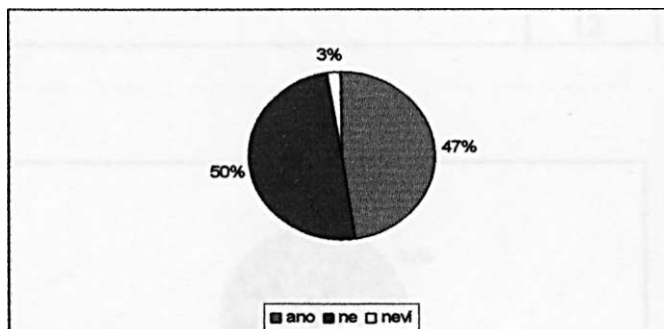

Polovina respondentů uvedla, že výše přidělovaných prostředků na platy ovlivňuje počet volitelných předmětů. V době, kdy se zavádí nový systém vzdělávání, je nedostatek financí na vzdělávací potřeby brzdou nového systému.

kf) Připomínkujete návrhy krajských normativů?

Všechny školy	ano	ne	neví
	18	19	1

Grafické vyhodnocení:

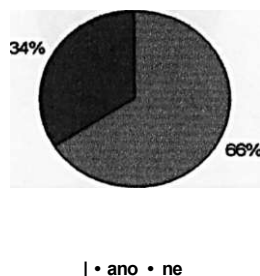
Téměř polovina škol uvedla, že připomínkuje návrhy krajských normativů. Určitě to nedělají kvůli tomu, aby se zapojili do tvůrčího procesu, ale především pro to, že jim navrhované normativy nevyhovují. Polovina škol uvedla, že normativy nepři pomínkuje. Zde není jisté, zdaje to kvůli tomu, že jim vyhovují.

Některé školy jsou už k možnosti něco svým vyjádřením změnit skeptické.

11) Očekáváte pro rok 2008 opět dohodovací řízení pro nedostatek financí na platy?

Všechny školy	ano	ne
	25	13

Grafické vyhodnocení:

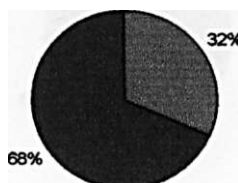
Více než tři pětiny škol uvedlo, že očekává opět nedostatečnou výši přidělených prostředků na platy. To také není v pořádku, ale po několika letech normativního přidělování se nepředpokládá, že by měly školy nějaké neoprávněné nároky.

6.4.3 Platy a zřizovatel

a) Dotuje zřizovatel část nárokové složky platů na zajištění základního vzdělávání?

Všechny školy	ano	ne
	12	26

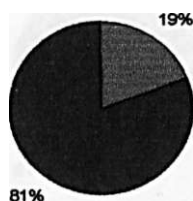
Grafické vyhodnocení:

ano | ne

Pro školy bez výjimky	ano	ne
	6	25

Grafické vyhodnocení:

ano | ne

Školám na výjimku většinou zřizovatel musí část prostředků na zajištění základního vzdělávání dotovat. Z hodnocení odpovědí škol, které na výjimku nejsou, vyplývá, že také pětina z nich ještě musí na základy platů zřizovatel přispívat.

b) Dotuje zřizovatel část nenárokových složek platů?

Všechny školy	ano	ne
	12	26

Grafické vyhodnocení:

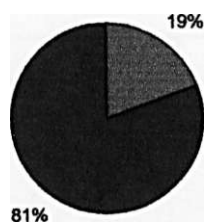

Dano Mne

Pro školy bez výjimky

ano	ne
6	25

Grafické vyhodnocení:

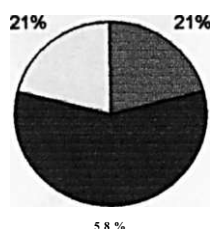
nano ane

Školám na výjimku zřizovatel dotuje také část nenárokových složek platů. Z hodnocení odpovědí škol, které na výjimku nejsou, vyplývá, že také pětina z nich ještě na nenárokové složky platů zřizovatel přispívá.

c) Ovlivňuje zřizovatel užití případných příjmů z doplňkové činnosti?

Všechny školy	ano	ne	nemáme
	8	22	8

Grafické vyhodnocení:

D ano • ne • nemáme

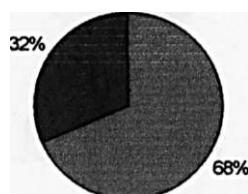
Téměř třem pětinaškol neovlivňuje zřizovatel užití těchto příjmů, další pětina žádné tyto příjmy nemá.

6.4.4 Komunitní vzdělávání - výzkum

a) Setkali jste se s názvem komunitní škola?

Všechny školy	ano	ne
	26	12

Grafické vyhodnocení:

oano «ne

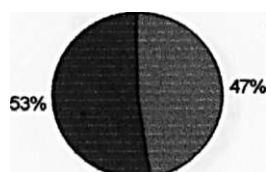
Téměř tři čtvrtiny škol tento výraz znají.

b) Jste komunitní škola nebo se za ni částečně považujete?

Všechny školy

ano	ne
18	20

Grafické vyhodnocení:

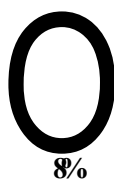
• ano • ne

Téměř polovina škol se považuje za komunitní školy v nějakém smyslu.

c) Zapojujete rodiče do procesu vzdělávání dětí?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	19	3	16

Grafické vyhodnocení:

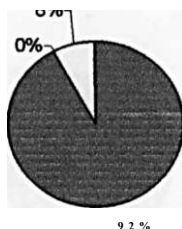
n ano • ne • chceme

Požadavky nového systému vzdělávání se zatím naplňují pomalu, zatím jen polovina škol zapojuje rodičů do vzdělávání. Tento proces ovšem nezáleží jen na školách, velkou úlohu v tomto procesu hrají rodiče a také média.

d) Rozvíjíte a posilujete vazbu a důvěru mezi rodiči a školou?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	35	0	3

Grafické vyhodnocení:

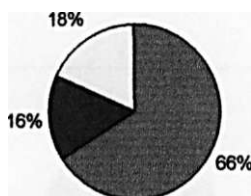
O ano • ne • chceme

Většině škol se daří rozvíjet důvěru mezi rodiči a školou,

e) Nabízíte kapacity školy a vědomostní potenciál veřejnosti?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	25	6	7

Grafické vyhodnocení:

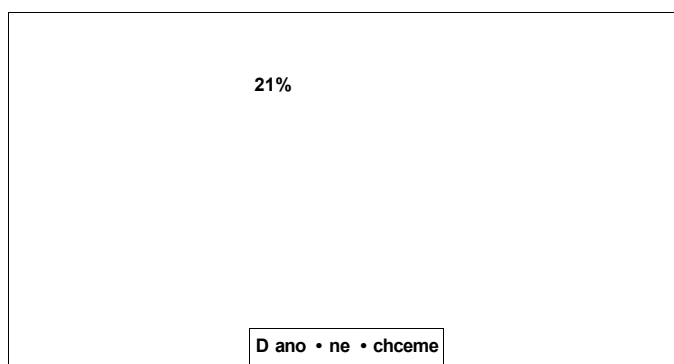
Dano • ne o chceme

Téměř tři čtvrtiny škol uvádí, že nabízí své kapacity veřejnosti.

f) Rozvíjíte a posilujete partnerství s místními podnikateli?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	26	4	8

Grafické vyhodnocení:

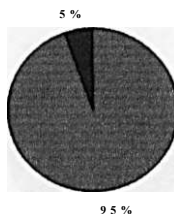

Místní podnikatelé, bývají dobrými sponzory, zejména, když jim školy vzdělávají jejich děti. Téměř tři čtvrtiny škol rozvíjí spolupráci s podnikateli.

g) Nabízíte dětem po vyučování zájmové kroužky ve škole?

Všechny školy	ano	ne
	36	2

Grafické vyhodnocení:

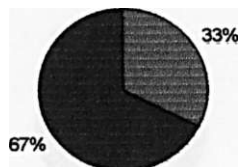

Většina škol nabízí dětem zájmové kroužky.

h) Školíte dospělé?

Všechny školy	ano	ne
	13	25

Grafické vyhodnocení:

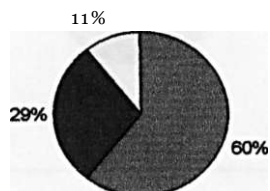
dano Mre

Jen třetina škol školí dospělé. Kladná nebo záporná odpověď zde závisí na mnoha faktorech. Každá škola má jiné podmínky, nicméně se domnívám, že tato činnost škol by mohla nabývat na významu.

ch) Pronajímáte - půjčujete prostory, školy pro další vzdělávání?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	23	11	4

Grafické vyhodnocení:

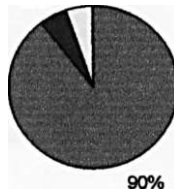
• ano • ne • chceme

Tři pětiny škol uvádějí, že poskytují své prostory pro další vzdělávání.

i) Pronajímáte - půjčujete prostory školy pro zájmové činnosti dospělých?

Všechny školy	ano	ne	chceme
	34	2	2

Grafické vyhodnocení:

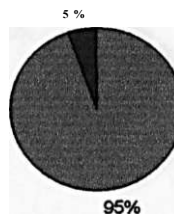
B ano • ne • chceme

Tato činnost je tradičně mezi školami nejrozšířenější, 90% škol uvádí, že poskytuje své prostory pro zájmovou činnost dospělých.

i) Hledáte další zdroje financí k rozvoji školy?

Všechny školy	ano	ne
	36	2

Grafické vyhodnocení:

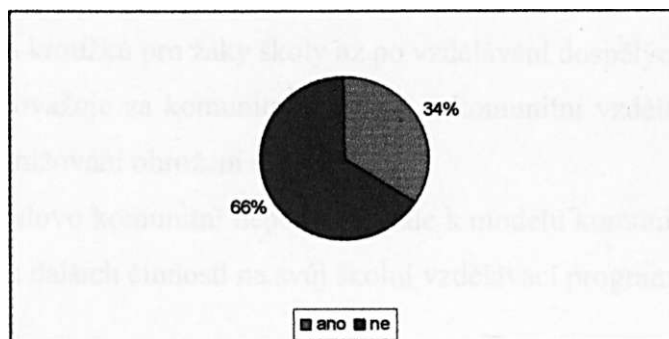
V odpovědi na tuto otázku odpovědělo kladně nejvíce respondentů, pokud bychom porovnávaly všechny otázky mezi sebou. 95% škol hledá další zdroje financí. Je další otázkou, do jaké míry toto hledání financí odebírá síly pro vzdělávací a výchovný proces.

k) Je případné dotování základního vzdělávání z dalších činností školy správné?

Všechny školy

ano	ne
13	25

Grafické vyhodnocení:

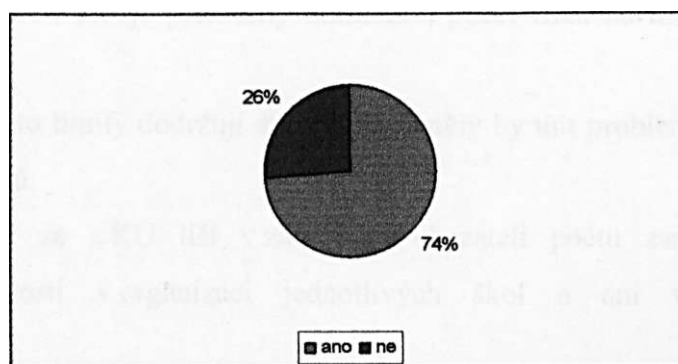
Jen jedna třetina škol považuje za správné dotování základního vzdělávání z dalších činností školy.

0 Je případné dotování vybavení školy z dalších činností školy správné?

Všechny školy

ano	ne
28	10

Grafické vyhodnocení:

Tři čtvrtiny škol považuje za správné dotovat část vybavení školy z dalších činností, ať už z hlediska, že to dělat musí, protože jí jiné prostředky nestačí nebo to schvaluje, že se to může dělat.

7. Potvrzení hypotéz

7.1 Základní školy se přibližují k modelu komunitního vzdělávání

Předpoklad, že se školy stávají vzdělávacími centry komunity, jejich vědomostní potenciál a prostory jsou využívány kromě zajištění základního vzdělávání pro širokou veřejnost, se potvrdil. Většina škol vykazuje prvky komunitního vzdělávání, od nejčastěji uváděných kroužků pro žáky školy až po vzdělávání dospělých.

47% škol se považuje za komunitní, plánuje si komunitní vzdělávání, vidí v tom využití příležitostí, snižování ohrožení školy.

Některé školy slovo komunitní nepoužívají, ale k modelu komunitního vzdělávání se blíží navazováním dalších činností na svůj školní vzdělávací program.

7.2 Nedostatek poskytovaných prostředků ovlivňuje pedagogický proces a cestu ke komunitní škole

Předpoklad, že nedostatek financí na platy záporně ovlivňuje pedagogický proces základního vzdělávání se průzkumem potvrdil, nedostatek financí negativním způsobem ovlivňuje počet tříd, volitelných a nepovinných předmětů. Některé školy nemohou splnit § 5, odst.5 ustanovení vyhlášky, která určuje počet žáků v jedné skupině výuky cizího jazyka na 24, tento počet překračují. Stát školám ve školském zákoně a provádějící vyhlášce, dále v RVP ZV, určuje limity počtu vyučovacích hodin v každém ročníku týdně. Zároveň určuje průměrný minimální počet žáků na třídu a maximální počet žáků ve třídě.

Pokud školy tyto limity dodržují akceptují, neměly by mít problém s nedostatkem finančních prostředků.

Bohužel školy se s KÚ liší v závazném ukazateli počtu zaměstnanců. KU nerespektuje odlišnosti v organizaci jednotlivých škol a ani věkové složení zaměstnanců.

Průzkum dále potvrdil, že většina škol získává prostředky na zajištění kvalitního základního vzdělávání i z jiných zdrojů než od KU a zřizovatele.

Většina škol nesouhlasí s tím, že musí dotovat povinné základní vzdělávání i z jiných činností, naopak s dotováním vybavení školy z jiných zdrojů souhlasí většina škol.

7.3 Poskytované prostředky na vzdělávací činnost na základě krajský normativů školám nestačí

Předpoklad, že většině základních škol zřizovaných obcemi ročně přidělované prostředky na vzdělávací činnost od KU nestačí a musí se zúčastnit tzv.dohodovacích řízení prostřednictvím svých odborů školství, se potvrdil.

Většina těchto škol má problém každoročně získat dostatek finančních prostředků na platy, během hodnocení výzkumu jsem musel oddělit školy na „ výjimku" od ostatních škol, protože by jejich zařazení zkreslovalo výsledky. U škol na výjimku se podle současných předpisů předpokládá, že zřizovatel bude na zajištění vzdělávacích potřeb doplácet. Není v pořádku, když po dohodovacím řízení 14% škol, které jsou bez výjimky, ještě chybí finanční prostředky na nárokové složky platů.

8. Návrh projektů pro školy jako hlavních středisek vzdělávání a výchovy

8.1 Školy jako komunitní centra

Školy mohou využít příležitosti a stát se komunitní školou, komunitním centrem. V současné době již jim v tomto procesu mohou pomoci jiné komunitní školy, nebo přímo Nová škola o.p.s. která má za jeden z cílů podporovat komunitní vzdělávání. Školy jsou vedeny k tomu, aby si na základě SWOT analýzy zpracovaly studii jaké mají v místě možnosti a na základě studie vypracují plán komunitního vzdělávání.

Rozeznáváme 4 stupně typické pro vytváření komunitního plánu:

- Nespokojenost se současnou situací
- Činorodost, vedoucí ke zlepšení současné situace
- Spolupráce s dosažitelnými partnery
- Zodpovědnost - zlepšování image školy

Plán má obsahovat odpovědi na následující otázky:

- Kdo a kde jsme?
- Kam chceme dojít ?
- Co pro zvolenou cestu musíme udělat?

Plán rozvoje komunitního vzdělávání obvykle členíme na čtyři hlavní oblasti:

Čas

- Materiální prostředky
- Lidské zdroje
- Finanční prostředky

V případě větších škol je doporučeno ustanovit další pracovní pozici

- koordinátora komunitního vzdělávání - který má v dané oblasti na starosti:

- Lidské zdroje
- Finanční zdroje
- Hmotný a nehmotný majetek
- Marketing

8.2 Školy a projekty

Školy, nemusí být komunitním centrem, ale chtějí jen využít a nabídnout některé možnosti, které mají. Například nejčastěji realizovaná nabídka zájmových kroužků dětem a pronajímání prostor pro zájmovou činnost dospělých. Většina škol v průzkumu uvedla, že má zájem na získávání dalších finančních prostředků.

V období let 2008 - 2011 se otevírá pro školy další možnost získávání finančních prostředků v rámci Operačních programů podpory Evropské unie, o kterou je možno požádat pomocí grantových projektů.

Každý operační program má určitá pravidla, záleží jaké má prioritní osy, oblasti podpory, kdo může být příjemcem, kdo je cílovou skupinou. Každý vyhlášovatel výzvy k předkládání grantových projektů stanovuje pravidla pro poskytování dotací operačního programu, které je třeba dodržovat. Dotační programy vyhláší také některé instituce bez podpory EU.

8.3 Tvorba projektů vedoucích ke komunitní škole

„Struktura projektů se liší podle instituce, které hodláme projekt předložit. V některých základních aspektech se však projekty svojí stavbou shodují.

Představení a popis organizace

V představení se musíme snažit co nejsrozumitelněji sdělit obsah činnosti naší organizace. Maximální čitelnost a důvěryhodnost je základním předpokladem úspěchu každé grantové žádosti. Tato část může obsahovat informace o založení, účelu a cílech činnosti organizace, výsledky vlastní činnosti, současné rozpracované programy, ale také popis spolupráce s partnery v ostatních projektech. Forma by měla odpovídat požadavkům organizace, které předkládáme žádost o grant. V mnohých případech však můžeme mít jednotný dokument, který použijeme opakovaně ve stejné formě.

Formulace problému

Základní částí každé žádosti je formulace problému, neboť dává informaci o tom, proč vůbec žádost vznikla. Formulace problému sdělí rozdíl mezi stavem, který teď existuje s stavem, jehož chceme dosáhnout, tedy stavem ideálním.

Aspekty formulace problému:

- *Upoutání pozornosti (citát, reprezentativní fakt)*
- *Vzbuzení zájmu (příklad, precedens)*
- *Vzbuzení důvěry (konzultanti, recenze)*
- *Přesvědčení (jasný plán, dobrý tým, instituce)*
- *Přání - pozitivní výstup projektu*
- *Akce*

Cíle projektu

Nejprve je třeba si stanovit specifické výsledky, kterých chceme dosáhnout. Stanovení jasných cílů je důležité pro další proces plánování, neboť se z nich odvozuje plán, rozpočet a personální zajištění. Cíle musíme stanovovat srozumitelně hned na začátku, vyhneme se tak možným problémům při plánování.

Cílová skupina

Vymezení klientů se zřetelnou charakteristikou postrádaných kompetencí nebo potřeb, které hodláme svými aktivitami uspokojovat nebo rozvíjet.

Metody řešení

Musíme být schopni jasně popsat činnosti, metody a strategie, které budeme používat k dosažení formulovaných cílů.

Popis metod řešení se rozděluje na několik podbodů:

- Odpovědné osoby a úkoly
- Realizační plán
- Způsob realizace
- Harmonogram

Vyhodnocení a zdokumentování

Financování projektu a rozpočet

Finanční část slouží k popsání plánů krytí finančních potřeb včetně způsobů získání zbytku finančních prostředků, popř. jaký je náš vlastní vklad do projektu (např. formou dobrovolnické práce - viz kapitolu o dobrovolnictví).

Rozpočet zahrnuje všechny předpokládané náklady, tj. personální náklady, výdaje na realizaci, zařízení, administrativu, kontrolu, hodnocení projektu a mnoho dalších.

Souhrn projektu

Tato část se zpracovává až na závěr projektu, i když je obvykle umístěna na jeho začátku. Formulujeme proč naše organizace žádá o grant, stručně stanovíme cíl činnosti, které budeme provádět pro dosažení cílů a uvedeme plánované celkové náklady.

*Souhrn by neměl překročit délku půl strany.**

Ve výčtu je třeba uvádět také rizika projektu a jejich předcházení.

³ MURPHY, K.; Novák, T. *Příručka profesního rozvoje koordinátora komunitního vzdělávání*. Praha : Nová škola, o.p.s., 2005, ISBN 80-903631-1-3, str. 26 - 28

8.4 Zmapování možných aktivit

Školy, které mají záměr se stát komunitními, stejně jako školy komunitní by si měly zmapovat aktivity na základě svých prostorových a personálních možností, které mohou nabídnout a vytvořit si jejich seznam.

„Seznam podle kategorií

PŘÍKLAD KATEGORIE	PŘÍKLAD AKTIVITY
VĚK	PRÁCE S PŘEDŠKOLNÍMI DĚTMI (+ JEJICH RODIČE) PRÁCE SE ŠKOLNÍMI DĚTMI PRÁCE S MLÁDEŽÍ PRÁCE S RODIČI, VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH
PROSTOR	AKTIVITY, KTERÉ SE KONAJÍ VE ŠKOLE AKTIVITY, KTERÉ SE KONAJÍ MIMO ŠKOLU
ZAMERENÍ	SPORT KULTURA REKREACE, JINÉ
KOMERČNÍ VYUŽITÍ	VYUŽÍVÁNÍ SPORTOVIŠŤ A UČEBEN PRIVÁTNÍ PRONÁJEM
ROZVOJ KURIKULA ŠKOLY	DOUČOVÁNÍ PRO RODIČE S DĚTMI
VZDLEDEM K POTŘEBÁM KOMUNITY	SPECIFICKÁ PRÁCE SE SPECIFICKOU SKUPINOU LIDÍ, JAKO NAPŘ. ETNICKÉ MINORITY, NEZAMĚSTNANÍ, DŮCHODCI, MATKY NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ,...

Jednotlivé aktivity mohou být součástí více kategorií.

U každé aktivity je nutné sepsat všechny potřeby, které musíme zajistit pro její fungování. Důležité je zaznamenat také zdroje, které tyto potřeby pokryjí. Pokud škola nemá zajištěny zdroje, mělo by to být v seznamu zmíněno a doplněno konkrétními nápady, kde by mohla takové zdroje získat a v jakém termínu." ⁶

⁶ Vik, V. *Přímý rozvoj komunitního vzdělávání*. Praha : Nová škola, o.p.s, 2004, str. 9

8.5 Návrhy některých projektů

Předkládané návrhy projektů jsou v pracovních verzích, je nutné je podle dalších požadavků, připomínek, předpisů a dohod přepracovat.

V následující části jsou uvedeny některé návrhy projektů:

- Volný čas dětí a mládeže
- Jazykové vzdělávání s využitím Evropského jazykového portfolia
- Vzdělávání dospělých v rámci celoživotního vzdělávání

8.5.1 Projekt - Volný čas dětí a mládeže (Vytvoření centra volného času)

Nosnou myšlenkou tohoto programu je nabídnout dětem a mládeži cílené využití volného času a využití volné kapacity základní školy v místě.

Cílová skupina

- Žáci a veřejnost - mládež

Hlavní cíle programu

- Rozvoj zájmů, aktivit, schopností dětí a mládeže ve volném čase.
- Využití duševního potenciálu pedagogických pracovníků, odborníků z řad veřejnosti, lektorů a vedoucích ze zájmových organizací a spolků.
- Využití volné kapacity budovy ZŠ - učeben, pracovní výpočetní techniky, dílny, tělovýchovných zařízení v době po vyučování a kulturního sálu.

Časový plán spuštění programu

- V září bude všem dětem v ZŠ a veřejnosti dána nabídka zájmových kroužků s určením věkového rozmezí, časovém rozmezí schůzek, vedoucích a lektorů jednotlivých kroužků. Forma : Nabídkové letáky, místní tisk. Termín :
- Po „rozběhu“ výuky v ZŠ, vypracování plánů a rozvrhů jednotlivých učeben, pracoven a zařízení bude zahájena činnost kroužků dle zájmu a počtu přihlášených dětí. Termín :
- Dle aktuálního stavu a poptávky lze zahájit činnost dalších kroužků v průběhu školního roku.
- Činnost kroužků končí s ukončením školního roku. V době prázdnin činnost kroužků neprobíhá. V dalším školním roce program pokračuje.

Návrh zájmových oblastí a kroužků

Program předpokládá dynamickou a pružnou nabídku podle zájmu, poptávky, a také dosažitelnosti a využití vhodných vedoucích a lektorů kroužků v daném čase.

- Oblast společenskovední : kroužky - jazykové, výpočetní technika, pěvecký, dramatický, novinářský, taneční, kytarové, dívčí klub, zdravotník
- Oblast technická: kroužky - modelářský, LEGO, šití, počítače, dovedné ruce, Internetový klub
- Oblast přírodovědná: kroužky - rybářský, turistika a ochrana přírody, mladý chovatel, mladý včelař
- Oblast tělovýchovná: kroužky - sportovní hry, atletika, pink-ponk, tenis, aerobic, kondiční cvičení, střelecký, mladý požárník

Tento návrh není konečný.

Materiální zajištění

- Jako prostory pro činnost budou využity stávající učebny, pracovny, dílny a tělovýchovná zařízení základní školy v době po vyučování a kulturní sál.
- Vybavení drobným materiálem pro činnost kroužků bude předmětem dohody mezi ZŠ a zřizovatelem, společenskými organizacemi a spolky, program předpokládá, že by tento materiál mohli také platit rodiče přihlášených dětí dle potřeb jednotlivých kroužků, lze využít dary a sponzory dotace a granty.
- Pro používání zařízení počítačové pracovny budou vypracovány a schváleny pokyny se zaměřením na ochranu dat a používaných programů, zařízení a zabezpečení pracovny.

Personální obsazení, odpovědnost

1. Koordinátor(manažer) centra volného času:

- je podřízen vedení ZŠ (může to být ředitel, zástupce ZŠ)
- zajišťuje komunikaci mezi ZŠ a vedoucími a lektory kroužků, veřejností, společenskými organizacemi a spolky, popřípadě zřizovatelem
- zodpovídá za proškolení vedoucích kroužků a lektorů z předpisů bezpečnosti práce, požární ochrany a řádů používaných prostorů

- vede evidenci o rozvrhu kroužků, jejich umístění v učebnách, pracovnách a dalších prostorech, přehled o naplněnosti kroužků a další agendu spojenou s činností centra volného času

2. Vedoucí a lektoři kroužků:

- zodpovídají za proškolení členů kroužku z předpisů bezpečnosti práce, požární ochrany a řádů používaných učeben, pracoven a zařízení

- vedou pravidelné záznamy o činnosti kroužku, docházce členů

- v čase činnosti kroužku mají zodpovědnost za přítomné členy kroužku, dodržování bezpečnostních předpisů, požárních předpisů, řádů používaných učeben, pracoven a tělovýchovných zařízení

- po ukončení schůzky kroužku uvedou používanou učebnu, pracovnu nebo tělovýchovné zařízení do klidového stavu a zodpovídají za to, že členové kroužku opustí prostory ZŠ

3. Provozní pracovníci školy

- respektují rozvrhy využití jednotlivých pracovišť ZŠ pro potřeby kroužků a jejich pracovní činnost bude tomu přizpůsobena.

Finanční zajištění

• Program předpokládá bezplatné používání všech potřebných prostor a zařízení ZŠ a kulturního sálu pro činnost kroužků.

Činnost kroužků bude probíhat převážně v odpoledních hodinách, kdy i v topném období je v užívaných prostorech odpovídající teplota a lze využívat přirozeného osvětlení.

• Finanční zajištění programu bude např. předmětem dohody mezi ZŠ a zřizovatelem, mohlo by být realizováno ze strany zřizovatele přes dotaci ZŠ, nebo lze na program získat finance z jiné dotace či grantu.

• Program nebrání vedení kroužků bezplatně, ale vzhledem k potřebné odbornosti, strávenému času a odpovědnosti za děti a majetek považuje za vhodné ocenit tuto práci ne mzdou, ale určitou odměnou.

Program počítá s finančním odměňováním vedoucích a lektorů kroužků, v souvislosti spočtení odpracovaných hodin a podle náročnosti:

- vedoucí a lektoři z řad pedagogických pracovníků ZŠ:
odměna za vedení kroužků bude realizována dohodou
- vedoucí a lektoři ze společenských organizací a spolků :
po jednání s příslušnou organizací bude odměna za vedení realizována vhodnou dohodou z rozpočtu ZŠ nebo dojednaným způsobem
- vedoucí a lektoři z řad rodičů a veřejnosti:
odměna za vedení bude realizována vhodnou dohodou z rozpočtu ZŠ

Tento program řeší:

- Problém využití volného času dětí a mládeže v kontrastu s nežádoucími vlivy (např. nežádoucí party, drogy, nuda, protest a z těchto důvodů ničení majetku).
- Problém využití zařízení ZŠ v době po vyučování
- Využití duševního potenciálu pedagogických pracovníků
- Zapojení veřejnosti do činnosti ZŠ
- Může sloužit jako podklad pro získání dotace nebo grantu pro cílený program.

8.5.2 Projekt Jazykové vzdělávání s využitím Evropského jazykového portfolia

Hlavním záměrem tohoto projektu je nabídnout a umožnit žákům a učitelům ZŠ, veřejnosti, nové formy výuky cizích jazyků v rámci projektu Rady Evropy s názvem - Evropské jazykové portfolio, se zvyšováním odpovědnosti za vlastní učení.

Cílová skupina

- Žáci, učitelé, veřejnost - mládež a dospělí

Hlavní cíle projektu

Vychází z RVP ZV, ŠVP a z projektu sekce Moderních jazyků Rady Evropy - Evropské jazykové portfolio a koncepce celoživotního vzdělávání a je nástrojem na podporu osvojování cizích jazyků pro žáky ZŠ, nebrání ovšem v použití pro další skupiny populace.

- Rozvíjet schopnosti samostatně se učit cizímu jazyku a mít větší zodpovědnost za vlastní učení.
- Rozvíjet osobnost žáků.
- Rozšiřovat způsobilost chápat a respektovat i jiné kultury než vlastní.

O Evropském jazykovém portfoliu

Evropské jazykové portfolio je majetkem toho, kdo se jazykům učí a je dokladem, který podává informace o pokroku dosaženém při osvojování jazyků, a který je uznávaným celoevropsky.

Evropské jazykové portfolio je koncipováno pro osvojování více jazyků, takže splňuje svůj účel i při uvažovaném zařazení vyučování druhého cizího jazyka na ZŠ nebo při samostatném studiu více jazyků. Spolu s učebnicí jazyka, pracovními sešity, výukovými programy na PC a dalšími multimediálními pomůckami se snaží o změnu přístupu k výuce jazyků ze strany učitelů a žáků, veřejnosti.

Koncepce Evropského jazykového portfolia vychází z materiálů vytvořených Radou Evropy v projektu sekce Moderních jazyků. Autorská práva, titul a logo patří radě Evropy, která jejich užití bezplatně poskytuje.

Evropské jazykové portfolio užívá šesti mezinárodních jazykových úrovní deskriptorů: A1, A2, B1, B2, C1, C2

Evropské jazykové portfolio má tři části:

- I. Jazykový pas - záznamy o dosažené evropské úrovni jazyků, které se uživatel učí nebo používá. Vyplňují učitelé a uživatelé.
- II. Jazykový životopis - vyplňuje uživatel sám, hodnotí sám sebe, pomůže uživateli přemýšlet, jak se učí a co již ovládá z prostředků a dovedností čtení, poslechu, komunikace, psaní.
- III. Sbírka - zde si uživatel uschovává své nejlepší práce, hodnocení, diplomy, projekty

Časový plán spuštění projektu (po schválení)

- Zajištění proškolení vyučujících cizích jazyků Termín :
- Projednání a příprava v metodických orgánech Termín :
(v týmech pro vzdělávání jazyků)
- Zajištění modelů Evropského jazykového portfolia, která jsou schváleny MSMT jako učebnice
Pro žáky do 11. let - Nakladatelství Fraus Plzeň
Pro žáky do 15. let - Nakladatelství Fortuna Praha Termín :
- Zavedení Evropského jazykového portfolia souběžně s používanými učebnicemi cizích jazyků do výuky nebo do zájmové činnosti Termín :

Realizace

Projekt se opírá o plnou podporu vyučujících jazyků, o jejich snahu poskytnout svým žákům co nejlepší přístup k výuce co se týče prostředků i metodiky v rámci vzdělávacích programů a může být základem školních i třídních vzdělávacích programů výuky jazyků v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.

- Vyučující jazyků se aktivně zúčastní seminářů o Evropském jazykovém portfoliu.
- V metodických orgánech (v týmech pro vzdělávání jazyků) stanoví vyučující podle používaných učebnic portfolia určitých stupňů, které budou nejen odpovídat určitému počtu lekcí, ale především konkrétním dovednostem jednotlivých žáků, jde tedy o stanovení individuálních hranic, které budou moci žáci dosáhnout podle svých možností v kratším i delším čase a tyto hranice s pomocí vyučujícího si sami určovat. Jazykové úrovně (portfolia určitých stupňů) budou vyučující potvrzovat do jazykových pasů po prověření jazykových dovedností dohodnutým způsobem.
- Škola zajistí v dostatečném předstihu jednotlivé modely Evropského jazykového portfolia pro všechny žáky a účastníky kurzů pro veřejnost
- Při případném zavedení vyučování druhého cizího jazyka, mohou používat žáci své portfolio i pro tento jazyk, jednotlivé modely Evropského jazykového portfolia jsou na to koncipovány.

Finanční zajištění

- Projekt nepředpokládá větší finanční zatížení pro školu.
- Jedná se o položku financování semináře pro vyučující jazyků a případně s tím spojené cestovní příkazy. Pokud by se v platu finančně oceňovali pedagogové, kteří pracují na svém profesním růstu, mohli by si tyto semináře platit také sami.
- Jednotlivé modely Evropského jazykového portfolia jsou majetkem žáků, proto by si je žáci a účastníci kurzů hradili, pokud by škola nezískala prostředky jiným způsobem.

Tento projekt nabízí:

- ve větší šíři rozvíjí schopnosti osvojení jazyků žáků i účastníků z řad veřejnosti
- je nástrojem podporujícím samostatnost žáků
- napomáhá při sebehodnocení a vede k uvědomělé odpovědnosti za vlastní učení
- aktivizuje znalosti a metody výuky pedagogických pracovníků
- dokladuje pokrok dosažený při osvojování jazyků, uznávaný mezinárodně
- více pootevřává žákům i učitelům pomyslnou „Bránu jazyků“

8.5.3 Projekt - Vzdělávání dospělých v rámci celoživotního vzdělávání

Hlavním záměrem tohoto projektu je nabídnout další vzdělávání dospělým - učitelům i veřejnosti v rámci celoživotního vzdělávání, vytvářet podmínky pro vznik regionálního centra informací, komunikace, konzultace a poradenství na základní škole.

Cílová skupina

- Veřejnost - mládež a dospělí, učitelé

Hlavní cíle projektu

- Projekt si neklade za cíl podchytit všechny oblasti vzdělávání dospělých, zaměřuje se na ty, po kterých by mohla být poptávka z řad veřejnosti i učitelů a škola by pro uspokojení této poptávky měla nebo mohla vytvořit podmínky.
- Umožnit dospělým přístup k dalšímu vzdělávání.
- Pomáhat učitelům v jejich odborném růstu.
- Nabídnou a využít duševní potenciál pedagogů pro veřejnost.

Nabídnout a využít materiální vybavení školy s tím, že širším využitím tohoto vybavení bude zároveň větší možnost jeho obnovy a inovace.

Časový plán spuštění projektu

Jednotlivé oblasti dalšího vzdělávání, kterých se projekt dotýká, budou realizovány ve větší míře nezávisle na sobě dle poptávky a možností.

- Posouzení možností ZŠ a jednotlivých pedagogů, popřípadě doplnění materiálního a technického vybavení, shromáždění informací o vnějších zdrojích a možnostech zapojení do jiných programů, projektů. Termín :
- Nabídka veřejnosti a učitelům. Termín :
- U časově ohraničených akcí, školení, seminářů zajištění průběhu a hodnocení.

Nabídka oblastí dalšího vzdělávání

Projekt se opírá o současné možnosti školy jak v oblasti pedagogické, tak materiální. Počítá s tím, že škola bude moci předložit veřejnosti opravdu kvalitní nabídku a mohla by se v určitých oblastech usilovat o akreditaci MSMT.

- Vzdělávání a veřejnost (jednotlivci a skupiny)

Formy: Školení - semináře - konzultace

Oblasti: používání PC - práce s počítačem
 - základní programy
 - Internet

jazykové vzdělávání

jednotlivé výukové předměty

- Vzdělávání a učitelé (jednotlivci a skupiny)

Formy: Školení - semináře - konzultace - zapojení do jiných programů

Oblasti : jazykové vzdělávání

PC a Internet v samostudiu a přípravě na vyučování

PC ve vyučovacím procesu

Videotrénink - popis a nabídka je součástí přílohy

Další - zapojení do národních a mezinárodních programů

Realizace

- Projekt předpokládá, že pedagogové, do jejichž odbornosti bude náležet poptávka ze strany veřejnosti i učitelů po vzdělávání, budou mít v pracovním týdnu vymezen čas konzultací pro jednotlivce, kteří si budou tyto konzultace dojednávat přímo s pedagogem a dále dobu pro semináře, přednášky.

(Semináře a přednášky by mohly probíhat i o víkendech).

- Škola po zjištění zájmu veřejnosti nebo učitelů o určitou oblast vzdělávání zajistí lektora, (s kterým stanoví obsah a cíle školení nebo semináře), místnost, určí termíny, propagaci a jakým způsobem bude školení nebo seminář zajištěn po stránce materiální a finanční. Bude dohlížet na dodržování řádů učeben a bezpečnostních předpisů.

- Po uskutečnění semináře nebo školení, provede škola jeho vyhodnocení s účastníky i lektory, aby mohlo docházet k jeho zkvalitnění a přesnějšímu vymezení poptávky.

- Při zapojení pedagogů do jiných programů, seminářů, školení, bude vedení školy a metodické orgány (týmy pro vzdělávání), využívat jejich zkušeností při další práci a tvorbě výukových programů.

- Některé programy, projekty realizované jinými subjekty, např. videotrénink, přímo nabízejí vyškolení pedagogů jako svých spolupracovníků pro zdokonalování pedagogické práce ostatních v místě svého působení.

Materiální zajištění

- Prostory pro konzultace, školení a semináře zajišťuje škola, stejně jako lektory, osvětlení a vytápění, úklid.
- V případech konzultací, školení a seminářů s použitím výpočetní a další techniky propůjčuje (pronajímá) tuto techniku škola.
- Písemné a další materiály a pomůcky propůjčuje (pronajímá) škola, pokud je má k dispozici nebo je zajistí. V určitých případech si je budou hradit účastníci.

Finanční zajištění

- Finanční zajištění projektu musí vycházet z příslušných zákonů a vyhlášek a činnosti musí odpovídat zřizovací listině školy.
- Projekt předpokládá, že konzultace, školení a semináře pro pracovníky školy budou většinou zdarma, veřejnost by měla hradit cenu, ve které se promítne odměna lektora, písemné a další materiály, jako nosiče dat apod., a další náklady. Je rovněž možné, že škola získá tyto prostředky z grantů nebo sponzorsky.
- Finanční odměna lektorů bude u pracovníků školy řešena dohodou o provedení práce, tato dohoda se bude uzavírat rovněž s externími pracovníky.

Tento projekt nabízí :

- základ pro vytvoření vzdělávacího centra školy pro učitele a veřejnost
- využití znalostí a aktivity pedagogických pracovníků a podporu jejich odborného růstu
- možnost určitého ekonomického i materiálního přínosu pro školu
- spolupráci rodičů a školy nejen v oblasti vzdělávání dětí
- využití školních zařízení v době po vyučování pro veřejnost

Závěr

Základní vzdělávání je v České republice povinné .

Ve vzdělávací soustavě jsou jako instituce pro poskytování základního vzdělávání určeny základní školy. Pokud tedy stát povinné základní vzdělávání nařizuje, měl by také zajistit základním školám finanční pokrytí všech vzdělávacích činností a potřeb spojených s poskytováním základního vzdělávání. Stát základní vzdělávání financuje přes krajské úřady.

Většině škol poskytované prostředky na vzdělávací potřeby každoročně nestačí a musí si prostředky na zajištění povinného základního vzdělávání získávat další činnostmi. Nutno poznamenat, že dotazník průzkumu byl zaslán na všechny základní školy Středočeského kraje. Přesto i nižší počet škol zapojených do průzkumu (respektive lidí pracujících ve vedení škol ochotných vyplnit a zaslat dotazník), je možno brát jako vypovídající vzorek škol sledované oblasti.

V současné době základní školy vzdělávají žáky nejméně v 1. a v 6. ročníku podle vlastních školních vzdělávacích programů. Tyto programy mají školy vést k procesu a modelu učící se školy, lepšímu využití místních podmínek a příležitostí, bližšímu vztahu mezi školou, zákonnými zástupci žáků a veřejností.

Města a obce zřizují většinu škol, poskytují jim dotace na provoz a mají zájem o využití materiálové i prostorové kapacity škol pro veřejnost v místě - komunitu. Naprostá většina dotazovaných škol má kladný vztah ke komunitnímu vzdělávání, některé školy již komunitními školami jsou, další k modelu komunitní školy směřují.

Cesta ke komunitní škole je potvrzena zájmem škol o lepší využití příležitostí násobená nutností získávat další finanční prostředky, a také zájmem zřizovatelů lépe využít místní kapacity pro občany regionu, komunity.

Tato práce se věnuje možnostem, které mají základní školy pro další svůj rozvoj a nabídku pro žáky a veřejnost, pro cestu komunitního vzdělávání i pro cestu grantů a projektů, kdy školy mohou využít možností různých výzev nebo také zkušeností již existujících komunitních škol a center tak, aby posilovaly úlohu školy na cestě ke škole komunitní.

V závěru bych chtěl popřát všem kolegům, učitelům a vedoucím pracovníkům ve školství, aby vedení škol místo získávání prostředků ze všech možných stran na zajištění řádné výuky a přesvědčování odborů školství měst a krajských úřadů o jejich potřebnosti, se mohlo více věnovat tvůrčí pedagogické práci.

Aby využití příležitostí v místě pro další nabídku pro děti a veřejnost, ať už v rámci jednotlivých projektů nebo komunitních center, poskytovalo všem hlavně další rozvoj, především v oblasti zájmů, relaxace a volného času, a nesloužilo pro dotování povinného základního vzdělávání.

Seznam použité literatury:

- Prof. PaedDr. Kotásek, J. CSc. *Perspektivní tendence ve vývoji školství*. CŠM Praha : přednáška bakalářského kombinovaného studia, 2005
- Vik, V. *Jak zavést komunitní vzdělávání do školy*. Praha : Nová škola, o.p.s , 2007
- MURPHY, K.; Novák, T. *Průručka profesního rozvoje koordinátora komunitního vzdělávání*. Praha : Nová škola, o.p.s., 2005. ISBN 80-903631-1-3
- Vik, V. *Plán rozvoje komunitního vzdělávání*. Praha : Nová škola, o.p.s , 2004

Legislativní normy:

- Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Vyhláška č.48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška č.65/2005 Sb., kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění.
- NV č.75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciální pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

Přílohy:

Příloha č.1 - vzor dotazníku

ti

Vliv iniciativy Středočeského kraje na pedagogický proces základních škol. (rozvoje) komunálního vzdělávání

1. Účast o základní škole:

prosím označte nebo nehodící se vyznažte

Typ školy		úplná	jen 1.stupeň	málo učitelů	s výjimkou
Zřizovitel	obec	město	KU	MSMT	jiný
Větb učitelů z. i. j. v pl. k. ové o. ilé:		11	12		
Máme t. i. v IM počet r. n. l. 30 žáků		trvale	občas	nemáme	
<i>Qičn « tfoitni nepřítomnost učitelů většinou jiné třídy stejného ročníku</i>					
Splnit úkoly v rámci hodin učitelů			můžeme	nemůžeme	
Souhlasí zřizovatel v případě nutnosti s navýšením počtu základních tříd jednoho učitelů do 34					
			ano	ne	nemusí
přidání doplňků					
		1.stupeň	2.stupeň		
Počet tříd					
Počet žáků					
Počet učitelů (na celé úvazky)					
Z toho bez kvalifikace (na celé úvazky)					
Průměrný věk učitelů					
Počet volitelných předmětů					

2. Žijí oje financí

Kdo poskytl finance na:	Platy	ONIV	Provoz	Jiné dotace
obce, město, MSMT, KU, školství				
Další zdroje:	prosím označte nebo nehodící se vyznažte			
Organizace má další zdroje:	ano	ne		
v doplňkové činnosti:	ano	ne		
v poplatcích zákonných zástupců:	ano	ne		
jiné (uveďte prosím)				

3. Rozpočet na platy od poskytovatele, dohodovací řízení

prosím označte nebo nehodící se vyznažte

prosím označte nebo nehodící se vyznažte

Převládá rozpočet na platy na kalendářní rok	postaruje	nepostaruje
	vždy	jen na nároky nikdy
Případný rozdíl mezi návrhem rozpočtu od poskytovatele a Vaší potřebou financí na náklady složky platy pro zajištění základního vzdělávání je většinou: <i>II 1</i>	desetitisíců	statisíců miliónů
Pokud je rozdíl, týká se většinou nákladových složek platil <i>II 1</i>	učitelů	provoz, za uč. vychovatelů
Pokud chcete, napište prosím přesnější částku:		
V případě nutnosti dohodovací řízení je většinou rozpočet na platy	navýšen	nenavýšen
V případě navýšení rozpočtu na platy po řízení rozpočet	postaruje	nepostaruje
	vždy	jen na nároky nikdy

prosím oztučte nebo ne/odice/se vymaže

V případě mrtnosti na konci roku poskytovatel mimořádnou dotaci na platy	poskytne	neposkytne
Učtuje poskytovatel dotace na platy pravidla pro použití finančních prostředků	ano	ne
Ovlivňuje výše poskytnuté dotace na platy pedagogický proces	ano	ne
Musíte na zajištění základního vzdělávání platit učitele také z jiných zdrojů	ano	ne
Můžete na zajištění základního vzdělávání platit učitele také z jiných zdrojů provozního zaměstnance	ano	ne
Ovlivňuje výše dotace na platy od poskytovatele počet tříd ve Vaší škole	ano	ne
Ovlivňuje výše dotace na platy od poskytovatele počet volitelných předmětů	ano	ne
Připomínáte návrhy klíčových dokumentů	ano	ne
Očekáváte před rokem 2008 opět dohovorovací tláčení pro nedostatek financí na platy	ano	ne
4. Platy a zřizovatel		
Dotuje zřizovatel část nárokové složky platu na zajištění základního vzdělávání	ano	ne
Dotuje zřizovatel část odměn - nenáhodových složek platu	ano	ne
Ovlivňuje zřizovatel užití případných příjmů z doplňkové činnosti	ano	ne

5. Komunitní vzdělávání

Selhal jste se s názvem komunitní školy	ano	ne	
Jste komunitní školou nebo se za ni částečně považujete	ano	ne	
Zapojujete rodiče do procesu vzdělávání dětí	chceme zapojit	ano	ne
Rozvíjíte a posilujete vazbu a dialog mezi rodiči a školou	chceme rozvíjet	ano	ne
Nabízíte kapacity školy a vědomostní pomoci ve veřejnosti	chceme nabízet	ano	ne
Rozvíjíte a posilujete spolupráci s místními podnikateli	chceme rozvíjet	ano	ne
Nabízíte dětem po vyučování zájmové klouzky ve škole	chceme nabízet	ano	ne
Skolíte dospělé	ano	ne	
Přijímáte - půjčujete prostory školy pro další vzdělávání	chceme	ano	ne
Přijímáte - půjčujete prostory školy pro zájmovou činnost dospělých	chceme	ano	ne
Hledáte další zdroje financí k rozvoji školy	ano	ne	
Je případné dotování základního vzdělávání z dalších činností školy sporné	ano	ne	
Je případné dotování vybavení školy z dalších činností školy sporné	ano	ne	
6. Chcete něco doplnit klíčovým ztříděním a podněty k organizaci:			

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

CESTA KE KOMUNITNÍ ŠKOLE

Závěrečná bakalářská práce

Materiál k obhajobě dne 20.5.2008

Autor:	Mgr.Miroslav Halló
Obor:	Školský management
Forma studia:	kombinované
Vedoucí práce:	Mgr.Hana Stýblová
Datum odevzdání práce:	26.3.2008

Vedoucí práce:**Mgr. Bc. Hana Stýblová****Nedostatky práce:**

V teoretické i výzkumné části se příliš zabývá finančními podmínkami škol.

Zdůvodnění:

Komunitní škola: 1. Tento typ školy je jeden ze 6 uvažovaných škol budoucnosti dle OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj).

2. Tento typ školy je žádoucí z hlediska nutnosti celoživotního vzdělávání.

3. Jsou školy, které cestu ke komunitní škole mohou mít jako příležitost.

4. Jsou školy, které tuto cestu mají také jako existenční nutnost.

5. Komunitní centra plní některé funkce jako komunitní školy

Práce se zabývá především školami dle bodu 4.

Doporučení a otázky pro obhajobu:

1. Co představuje (výhody i nevýhody) pro obec a pro školu komunitní škola?

Obec výhody : oživení života v komunitě, nabízí a využívají prostory vybavení a lidský potenciál, zvyšuje vzdělanost komunity

Obec nevýhody : možnost více spoluúčasti = nutnost dávat více peněz na financování projektů, větší opotřebení majetku obce

Škola výhody : reaguje na potřeby místní komunity, rozvíjí a uskutečňuje nápady, které v komunitě vznikají, které jsou k dispozici ve prospěch komunity i školy zapojuje do procesu vzdělávání rodiče a další dospělí = lepší spolupráce pro výchovu a vzdělávání dětí, prestiž a propagaci školy, iniciuje a rozvíjí spolupráci v rámci komunity získává další prostředky na svojí činnost a rozvoj

Škola nevýhody- eliminovat!: větší vytížení učitelů - vyhoření, regenerace, lektorů, větší nároky na organizaci provozu, bezpečnosti a zabezpečení majetku, nutnost počátečních investic, větší administrativa, ŽL, doplňky zřizovací listiny, OR, konzervativnost myšlení lidí, škála vnímaných rizik a problémů je poměrně široká a variabilní a liší se podle pozice, kterou dotyčný v systému školy zastává. Ředitel zodpovědný za personální politiku školy vnímá problém v této rovině, komunitní koordinátor pociťuje především nedostatek financí spolupracovníků pro projekty, které řídí, a řadoví učitelé vnímají záležitost především z hlediska běžné práce s dětmi ve třídě. Objevují se obavy z přílišné důvěrnosti vztahů s některými rodiči „problémových“ žáků.

2. Jaké podmínky musí škola vytvářet, aby dobře fungovala jako komunitní centrum v obci?

Partnerství při hledání řešení problémů a uspokojování potřeb v místní lokalitě je základním předpokladem pro fungující komunitní školu.

Hlavními partnery školy by se měly stát místní neziskové organizace, sdružení rodičů, zastupitelstvo městské části, ale i firmy, které působí v daném regionu.

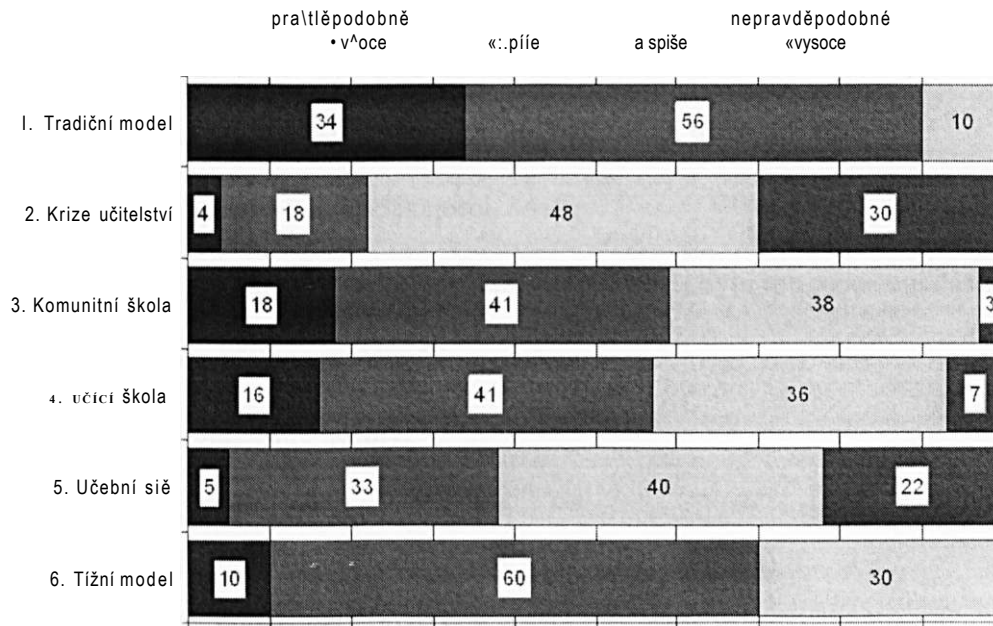
Tipy pro dobré partnerství

- Lidé spolupracují s lidmi, nikoliv organizace s organizacemi. Snažte se držet spolupráci na osobní úrovni. Komunikujte pravidelně.
- Vyjasněte si, kdo bude partnerství udržovat, samo fungovat nebude.
- Ujistěte se, že všichni zúčastnění vědí, co od partnerství očekávají (například renovované studijní místnosti, experty na počítačové kurzy v nově otevřené internetové místnosti apod.) Seznam specifických potřeb je velmi užitečný při vyjednávání s potenciálními partnery.
- Pokuste se stanovit, jaké jsou vaše společné zájmy; hledejte společný ethos.
- Hledejte efekt znásobení: $2 + 2 = 5$, tj. výhoda pro každého partnera plus společné výhody.
- Využijte již existující poměry/situace a stavte na nich.
- Udržujte kontakty - aktivní účast partnerů je velmi důležitá pro udržování oboustranného zájmu a motivace. Tam, kde je příspěvek finanční, můžete zapojit partnera takovým způsobem, který ukazuje výhody pro obě strany, (např. slavte úspěchy, které škole pomohly se zlepšit).
- Připravte se na rozvíjení partnerství s dospělými dobrovolníky. Jak je můžete zapojit do vaší práce? Budete je muset vyškolit? Budete potřebovat získat akreditaci? Jak ji získáte? Kdo bude dobrovolníky podporovat, a jak?
- Propagujte a velebte dobrou spolupráci s vašimi partnery. (Pořádejte dny otevřených dveří, speciální události ...). Místní média vám mohou formou článku pomoci posilovat partnerství a udržovat entuziasmus. Každý potřebuje odměnu.
- Nenechte se odradit, pokud se vám nepovede rozjet možné partnerství nebo pokud nějaké skončí. Ne všechna partnerství jsou životaschopná a některá mají jepicí život z důvodů, které nemůžete ovlivnit.

3. Podle kterého z popsaných scénářů budoucího vývoje funkce školy se budou školy asi ubírat a proč?

Posouzení scénářů budoucnosti školy z hlediska PRAVDĚPODOBNOTI

Česká sonda 2002. N=73

ANTICIPACE BUDOUCNOSTI ŠKOLY A VZDĚLÁVÁNÍ

Od roku 2007-8 zásah státu - cesta k učící se škole v návaznosti na vývoj EU
 Národní program rozvoje vzdělávací soustavy v České republice
 RVP
 ŠVP

Pro každý stát podmínky vycházející z tradic, platných koncepcí, ICT, zatím model učící se školy spolu s komunitním vzděláváním.

Oponent:

Mgr. Irena Lhotková

Nedostatky práce:

Název práce zcela neodpovídá obsahu - více než komunitní škole se věnuje otázkám financování.

- Některé školy mohou dojít ke komunitnímu vzdělávání cestou hledání dalších zdrojů, když jim nepostačují poskytované

Špatná formulace obsahu (str.4) - místo hesel obsahuje tvrzení.

- Podle názvů kapitol a podkapitol

Dotazník je málo přehledný, není zařazen jako příloha, chybí mu označení části 4.

- Dotazník v příloze je, část 4 je označena

Nedodržení bibliografické normy.

Doporučení a otázky pro obhajobu:

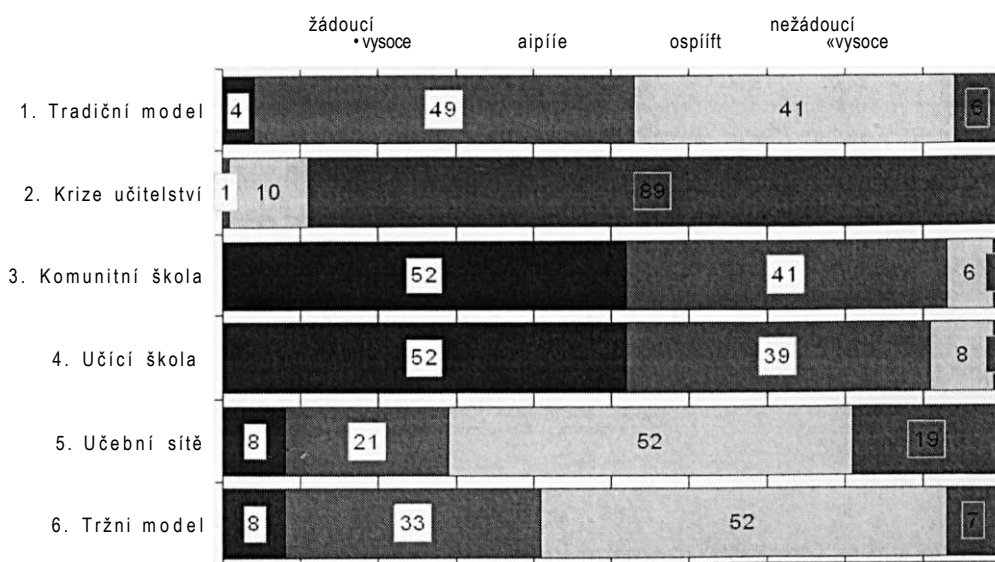
- Vysvětlete pojem anticipace budoucnosti školy (klíčová slova str.4).

Anticipace = předjímání, předvídání, předzvěst.

Je to předčasné objevení, nastoupení nějakého jevu nebo události.

Posouzení scénářů budoucnosti školy z hlediska ŽADOUCNOSTI

Česká sonda 2002. N=73

2. Kdo by měl zajišťovat (personálně) provoz komunitní školy (str. 16)?

KOORDINÁTOR KOMUNITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

koordinace (lat.)

- *uvedení ve vzájemný souladný vztah, přiřazení souběžně vedle sebe, na roven*

Pokud škola začne zavádět komunitní vzdělávání, bude tím narůstat práce spojená s organizací tohoto procesu.

Školy, které se vydaly na cestu komunitního vzdělávání, zavádějí novou pracovní pozici - koordinátora komunitního vzdělávání (dále jen koordinátor)

Koordinátor je osoba, která je zodpovědná za rozvoj a řízení procesu zavádění komunitního vzdělávání do školy. Ve škole ideálně působí na pozici zástupce ředitele. Jeho nejbližším spolupracovníkem by měl být ředitel, se kterým tvoří tým. Ředitel musí všem zaměstnancům školy jasně vysvětlit, co je pracovní náplní koordinátora a jaká je jeho pozice ve škole. Pozice koordinátora totiž dosud není v našem systému školství zavedena.

Povinnosti koordinátora komunitního vzdělávání:

- příprava plánu rozvoje komunitního vzdělávání a jeho zhodnocení (každoročně ve spolupráci s vedením)
- příprava rozpočtu a kontrola jeho dodržování
- příprava a zabezpečení aktivit spojených s komunitním vzděláváním, plánování činnosti na další období
- fundraising - příprava žádostí do grantových řízení na základě zpracovaného plánu rozvoje KV, oslovování individuálních dárců
- příprava podkladů pro účetnictví a spolupráce s účetním
- výzkumné činnosti - zjišťování potřeb komunity a sledování dopadu aktivit na komunitu
- vedení týmu - motivace a hodnocení spolupracovníků a dobrovolníků, udržování funkčního a efektivního týmu
- iniciace a rozvoj místních partnerství, spolupráce s rodiči
- hodnocení činnosti školy v oblasti komunitního vzdělávání, sebehodnocení
- PR - komunikace navenek i dovnitř školy
- průběžná aktualizace komunitně orientovaných aktivit

Zřízení pozice koordinátora s sebou přináší i náklady na jeho mzdu.

Mzdu koordinátora lze hradit z následujících zdrojů:

- grantové prostředky
- finanční příspěvek radnice
- vedlejší hospodářská činnost - příjmy z pronájmu místností, poplatků za kurzy
- kombinace všech výše uvedených variant

Výše úvazku koordinátora závisí na rozměru aktivit, které škola v rámci komunitního vzdělávání dělá. Nejčastěji se pohybuje mezi polovičním a celým úvazkem.

3. Jak souvisí přidělené prostředky na vzdělávací činnost s fungováním komunitní školy?

Hlavním předmětem činnosti komunitní školy bude stále základní vzdělávání, pro které je základní škola především zřizována.

Pokud nebude škola, která má dostatek finančních prostředků, vnímat nutnost celoživotního vzdělávání, zapojení dospělých členů komunity do činností školy, zlepšení propagace a prestiže apod., nebude pracovat s marketinkem, stačí jí , aby měla jen hlavní činnost - základní vzdělávání.

V průzkumu se mi ale potvrdilo, že základním školám přidělované prostředky nestačí i když nejsou školami na výjimku a musí se zabývat další doplňkovou činností a vzděláváním.

Základní škola, která nemá dostatek přidělených finančních prostředků na zajištění základního vzdělávání, směřuje vědomě ke škole komunitní nebo se zabývá činnostmi, které jsou komunitní škole vlastní.

Mgr.Miroslav Halló